

BUDGET 2023 OCH PLAN TILL 2026

Nämndernas yttranden över driftbudget

Innehållsförteckning

<i>Nämnd</i>	<i>Sid nr</i>
Kommunstyrelse	1 - 5
Personalnämnd	6 - 9
Valnämnd	10 - 11
Teknisk nämnd	12 - 19
Byggnadsnämnd	20 - 22
Miljö- och hälsoskydds nämnd	23 - 25
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	26 - 29
Äldrenämnd	30 - 39
Individ- och familjenämnd	40 - 47
Fritidsnämnd	48 - 54
Kulturnämnd	55 - 60
För- och grundskolenämnd	61 - 75
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	76 - 89

§ 44

Diariernr: KS-2022/00197

Yttrande och förslag inför vidare hantering av planeringsdirektiv för 2023

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att överlämna stadsledningskontorets förslag och yttranden till
partipolitisk beredning

att inte lämna något KS-specifikt förslag till revidering av taxor och
avgifter för 2023.

Ärendebeskrivning

Inom ramen för Umeå kommuns nya planeringsprocess har stadsledningskontoret arbetat fram förslag till planeringsdirektiv för 2023. Förslaget till planeringsdirektiv lämnades i december 2021 till kommunstyrelse, berörda nämnder och bolag för att dessa ska kunna lämna yttranden och förslag i enlighet med fastställda anvisningar.

Enligt tidigare fastställda anvisningar ska kommunstyrelsen lämna
yttrande över förslag till:

- ram för kommunstyrelsens driftsbudget
- ram för kommunstyrelsens investeringar
- programbeskrivningar för inriktningsmål 1,2,3,4,5

Kommunstyrelsen ska även lämna **förslag** på grunduppdrag och beskrivning av hur styrelsen avser följa upp sitt grunduppdrag.

Kommunstyrelsen ska även påtala och vid behov lämna förslag till ev revideringar avseende styrelsens taxor & avgifter.

Kommunstyrelsen ska slutligen även vid behov lämna förslag på revidering av styrelsens reglemente.

Förvaltningens förslag och yttranden

Stadsledningskontoret har sammanställt förslag till:

- yttrande över förslag till KS driftsram för 2023 (se bilaga 1)
- yttrande över förslag till KS investeringsram för 2023 (se bilaga 2)

Stadsledningskontoret har även utarbetat:

- förslag på grunduppdrag och beskrivning av hur grunduppdraget ska följas upp (se bilaga 3)

Förslag till revidering av kommunstyrelsens reglemente hanteras i separat ärende (KS-2014/01024)

Stadsledningskontoret gör bedömningen att kommunstyrelsens taxor och avgifter ej behöver justeras inför 2023.

Stadsledningskontoret kommer även lämna förslag till yttrande över kommungemensamma poster och förslag till revidering av programbeskrivningar efter att övriga berörda nämnder och bolag lämnat in yttranden och förslag. Stadsledningskontorets yttrande över kommunens gemensamma poster och förslag till revidering av programbeskrivningar hanteras i samband med att samtliga nämnders och bolags yttranden överlämnas till partipolitisk beredning (dvs vid extra KSnau den 12 april).

Beslutsunderlag

Bilaga 1 - yttrande över förslag till KS driftsram för 2023

Bilaga 2 - yttrande över förslag till KS investeringsram för 2023

Bilaga 3 - förslag på grunduppdrag och beskrivning av hur grunduppdraget ska följas upp

Beredningsansvariga

Lena Höök Gustafsson, Urban Blomdahl, Dan Gideonsson

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till

Dan Gideonsson

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2022-03-15

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Bilaga -Yttrande över förslag till KS driftsram för 2023

Enligt kommunens nya budgetprocess ska nämnderna lämna ett yttrande på det förslag på ram som skickats ut i de preliminära planeringsdirektiven i december 2021. Yttrandena från nämnderna blir ett av flera analysunderlag för de politiska partierna i processen att lägga fram förslag på budget inför att KF ska fatta beslut i juni 2022.

Enligt fastslagen anvisning ska följande frågor besvaras i yttrandet:

Förvaltningens yttrande över Remissfråga 1 - Bedömer nämnden att föreslagen ram för 2023 ger nämnden förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente?

Kommunstyrelsens föreslagna ram att yttra sig på är 249 mnkr för 2023. Förslaget till ram avser kommunstyrelsens "egen verksamhet" dvs inte den del av kommunstyrelsens budgetram som är specificerad i det planeringsdirektiv som kommunfullmäktige beslutar om. Förslaget på ram avser således stadsledningskontoret och övergripande planering inklusive de kommunövergripande medfinansieringsavtal som ligger inom desamma.

Bedömningen är att den föreslagna ramen **delvis** ger kommunstyrelsen förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt reglementet.

Vilka antaganden vilar bedömningen på?

Bedömningen görs utifrån ökade krav och volymer inom delar av kommunstyrelsens verksamheter som är lagstadgad och volymberoende; HR, ekonomi och administration. Utifrån den föreslagna ramen bedöms det svårt att möta de förändringar som sker inom flera lagstiftningsområden samt den ökade volym som är ett resultat av att kommunen växer.

Beskriv de åtgärder nämnden avser vidta för att verkställa sitt fastställda grunduppdrag inom föreslagen ramtilldelning.

För att kunna möta nya och eller förändrade krav pågår effektiviseringsarbete inom kommunstyrelsens verksamheter. Detta arbete handlar mycket om att bygga varaktiga strukturer och arbetssätt och ständigt ifrågasätta om nuvarande arbetssätt är effektiva och rationella. Detta sker bland annat genom att förvaltningen ökar nyttjandet av ny teknik för att frigöra tid och därmed möjliggöra att kompetens används för att långsiktigt möta de ökade krav som ställs på kommunen och kommunstyrelsens uppdrag.

Detta är ett långsiktigt arbete och i ett kortare perspektiv är det svårt att effektivisera i den takt som krävs för att klara de volymökningar och lagstiftningsförändringar som sker inom lagstadgad verksamhet.

Över tid krävs även ett arbete för att se över kommunstyrelsens åtaganden relaterat till kommunövergripande medfinansieringsavtal, medlemsavgifter och finansiering av kommungemensamma nämnder.

**Förvaltningens yttrande över Remissfråga 2 -
Vilka satsningar skulle nämnden prioritera om nämnden tilldelas ytterligare medel? Vad skulle nämnden nyttja dessa medel till? Hur skulle grunduppdraget utvecklas?**

Kompetensutmaningen

är väl känd för Sveriges kommuner och Umeå kommuns kompetensförsörjningsprognos visar på ett behov av närmare 10 000 nya tillsvidareanställda fram till 2031. För att möta denna utmaning är det viktigt att marknadsföra Umeå kommun som en attraktiv arbetsgivare i en region som kännetecknas av stark tillväxt. Förvaltningen vill därför använda tillkommande medel för att förstärka det långsiktiga kompetensförsörjningsarbetet och stötta förvaltningarna vid rekrytering av chefer/specialister.

Markförvärv

Umeå växer. En resursförstärkning skulle användas för att öka takten och omfattningen på kommunens **markförvärv**. En resursförstärkning inom detta område bedöms påverka tillväxttakten positivt på både kort och lång sikt. En resursförstärkning ger kommunen möjlighet att långsiktigt upprätthålla en markreserv för bostads- och etableringsändamål samt öka möjligheterna att befintliga exploateringsprojekt färdigställs enligt plan.

Digital transformation

För att klara välfärden framåt är **digital transformation** nödvändig. En förstärkning skulle nyttjas till att öka den kommungemensamma kapaciteten och kompetensen avseende informationsförvaltning, informationssäkerhet och verksamhetsarkitektur samt för att realisera e-servicestrategin.

Enhetlig arbetsgivarpolitik

Kommunstyrelsen är anställningsmyndighet för samtlig personal i kommunorganisationen. En satsning på detta område skulle nyttjas till att förbättra stöd till förvaltningarna i arbetsrätt och lönebildning. En satsning skulle även nyttjas för att förbättra partsarbetet, t ex för arbetsrättsliga utredningar och överläggningar/förhandlingar med de fackliga organisationerna.

Övriga satsningar

En förstärkning skulle även nyttjas för att förbättra stödet till förvaltningarna i komplexa **redovisningsfrågor**, ex finansiell leasing och moms samt för att stärka kommunstyrelsens förmåga och kapacitet i koncernredovisningsfrågor. Inom **administrationsområdet** finns behov av personuppgiftskoordinator och förstärkning av centralarkivet för att tillgodose ökade lagkrav och volymökningar. Det finns även behov av att täcka kostnadsökningar för kommungemensamma systemlicenser.

Stadsledningskontoret gör bedömning att inom flera av ovanstående områden kan en relativt liten resursförstärkning ge stor utväxling.

§ 13

Diariernr: PN-2022/00010

Yttrande förslag planeringsdirektiv 2023

Beslut

Personalnämnden beslutar

att godkänna personalnämndens yttrande över planeringsdirektiv

att lämna förslaget vidare för samordnad beredning tillsammans med övriga nämnders förslag inför hantering i kommunfullmäktige

Ärendebeskrivning

Inom ramen för Umeå kommuns nya planeringsprocess har stadsledningskontoret arbetat fram förslag till planeringsdirektiv för 2023. Kommunstyrelsen beslutade 7 december 2021 § 252 att berörda nämnder och bolag ska lämna yttranden och förslag i enlighet med fastställda anvisningar senast 25 mars 2022. Yttrandet ska innefatta

- ram för personalnämndens driftsbudget
- programbeskrivningar för inriktningsmål 1,2,3,4,5

Personalnämnden har utifrån sitt specifika ansvar för kommunens personalpolitik i uppdrag att yttra sig över personalpolitiska mål och eventuella förändringar i lönestruktur. Detta redovisas i särskilt ärende.

Beslutsunderlag

Bilaga Personalnämndens yttrande över förslag till planeringsdirektiv 2023

Beredningsansvariga

Birgitta Forsberg

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsens diarium

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2022-03-15

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Bilaga 1 Personalnämndens yttrande över förslag till planeringsdirektiv 2023

Enligt kommunens nya budgetprocess ska nämnderna lämna ett yttrande på det förslag på ram som skickats ut i de preliminära planeringsdirektiven i december 2021. Yttrandena från nämnderna blir ett av flera analysunderlag för de politiska partierna i processen att lägga fram förslag på budget inför att KF ska fatta beslut i juni 2022.

Enligt fastslagen anvisning ska följande frågor besvaras i yttrandet:

Förslag till yttrande Remissfråga 1- Bedömer nämnden att föreslagen ram för 2023 ger nämnden förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente?

Personalnämnden har en budget 2022 på 1,178 mkr. Av dessa är 1,077 mkr avsedda för arvoden för nämndens ledamöter och resterande till övriga kostnader i anslutning till sammanträden och ev. konferenser för nämndens ledamöter.

Bedömningen är att den föreslagna ramen **delvis** ger personalnämnden förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt reglementet.

Vilka antaganden vilar bedömningen på?

Bedömningen görs utifrån att föreslagen ram enbart täcker nämndens sammanträdeskostnader och inte några kostnader för att nämnden ska kunna arbeta aktivt med sitt samordningsuppdrag för personalpolitiken.

Förslag till yttrande Remissfråga 2 - Vilka satsningar skulle nämnden prioritera om nämnden tilldelas ytterligare medel, vad skulle nämnden nyttja dessa medel till? Hur skulle grunduppdraget utvecklas?

Med en ytterligare ramtilldelning skulle nämnden kunna arbeta aktivt med sitt samordningsuppdrag till kommunens nämnder och genomföra satsningar som stärker de personalpolitiska målen. De satsningar som nämnden skulle prioritera är

- Insatser som stärker kommunens övergripande arbete med kompetensförsörjning
- Insatser som bidrar till ökad samordning av det systematiska arbetsmiljöarbetet med prioritet på nämndernas arbetsmiljöansvar
- Kunskapshöjande insatser för nämndens ledamöter och andra nämndsledamöter
- Möjlighet till omvärldsbevakning i strategiska personalpolitiska frågor
- Möjlighet att engagera föreläsare och forskare
- Möjlighet till medfinansiering i projekt som relaterar till nämndens reglemente

Remissfråga 3 – Bedömer nämnden att ett eller flera av de föreslagna programmen bör revideras, utökas eller avgränsas? Om nämnden föreslår revidering, utökning eller avgränsning bör förslag till förändring samt motivering till förändring beskrivas utförligt.

Personalnämnden avstår från att yttra sig över program för inriktningsmål 1- 4. Nämnden yttrar sig över Inriktningsmål 5 och Förslag till program för Digital transformation.

Inriktningsmål 5 - För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarnytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling.

Förslag till program för Digital transformation utgår ifrån SKRs strategi Utveckling i en digital tid och har fyra fokusområden:

Fokusområde 1 – Ledning, styrning och organisering

Fokusområde 2 – Arkitektur och säkerhet.

Fokusområde 3 – Informationsförsörjning och digital infrastruktur

Fokusområde 4 – Sammanhållen digital service

Fokusområde 1 sätter fokus på vikten att ledning, styrning och organisation utformas så att rätt prioriteringar görs, nya kompetenser utvecklas och att invånare och medarbetare involveras i och är medskapande i förändringsarbetet.

I SKRs strategidokument sägs:

” Valfärdens utmaningar kräver nytänkande och mod. Allt viktigare blir kompetensutveckling samt fokus på innovation och förändringsledning. Kulturen är en central möjliggörare då det är medarbetarna inom organisationen som åstadkommer de faktiska förändringarna. Samtliga aktörer behöver även samarbeta för att främja det kontinuerliga, livslånga lärandet som möter den enskildes kunskapsbehov genom hela yrkeslivet”.

Personalnämnden instämmer i vikten av att medarbetare involveras i och är medskapande i digitaliseringen. Därför anser nämnden att programmet för digital transformation behöver kompletteras med insatser för medarbetarens delaktighet och kompetensutveckling. Avgörande för den digitala transformationen är att medarbetare har rätt förmåga och kompetens för digital utveckling. Programmet behöver även tydliggöra vikten av förändringsledning och att arbetsmiljöaspekter beaktas i anslutning till digitalisering. En tänkbar åtgärd är att programmet kompletteras med ett uppdrag till personalnämnden inom detta område som förslagsvis formuleras som:

Personalnämnden får i uppdrag att tillsammans med kommunstyrelsen och övriga nämnder arbeta för att möjliggöra medarbetarens delaktighet och kompetensutveckling i den digitala transformationen. I uppdraget ska vikten av förändringsledning och arbetsmiljöaspekter belysas och arbetet ska ske i nära samarbete med de fackliga organisationerna.

§ 9

Diarienum: VN-2022/00017

Valnämndens yttrande över Stadsledningskontorets planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2023

Beslut

Valnämnden beslutar

att lämna yttrande enligt valkansliets förslag.

Ärendebeskrivning

Valnämnden har i uppdrag att upprätta förslag till investeringar 2023–2026 enligt beslutade riktlinjer för budget- och investeringsprocess. Valnämnden ska även yttra sig över stadsledningskontorets planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2023.

Beslutsunderlag

Förslag till investeringsbudget 2023 och plan 2024-2026

Valnämndens yttrande över Stadsledningskontorets planeringsdirektiv, budget och investering för 2023

Nya och förändrade investeringar och externförhyrningar

Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv, budget och investeringar 2023.

Beräkning av förslag till nämndsramar för 2023 enligt fastställd modell.

Beredningsansvariga

Tordleif Hansson

Marie Sandström

Beslutet ska skickas till

ksdiarium@umea.se

Valnämndens yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2023

Remissfråga 1 – Bedömer nämnden att föreslagen ram för 2023 ger nämnden förutsättningar att verkställa ansvar enligt fastställt reglemente?

Valnämndens yttrande: Valnämnden bedömer att de har förutsättningar att verkställa uppdrag enligt föreslagen ram för 2022.

Remissfråga 2 – Om nämnden tilldelas ytterligare medel, vad skulle nämnden nyttja dessa till? Hur skulle grunduppdraget utvecklas? Vilka satsningar skulle nämnden prioritera? Om nämnden bedömer att nämnden får för stor tilldelning bör nämnden i sitt yttrande påtala detta.

Valnämndens yttrande: Valnämnden har tilldelats en budget för verksamhet som motsvarar valår. Med hänsyn till det parlamentariska läget i Sverige så är den tilldelade budgeten en reserv vid ett eventuellt extra val. Nämnden bedömer dock att driftbudgeten måste uppgå till 3 200 tkr för 2023.

Remissfråga 3 – Bedömer nämnden att ett eller flera av de föreslagna programmen bör revideras, utökas eller avgränsas? Om nämnden föreslår motivering till förändring beskrivas utförligt. Om nämnd väljer att avstå från yttrande i relation till ett eller flera programförslag bör detta framgå av nämndens yttrande.

Valnämndens yttrande: Valnämnden ska fullgöra de uppgifter som ankommer på valnämnd samt ansvara för genomförande av val eller folkomröstning enligt vallagen (2005:837), folkomröstningslagen (1979:369) samt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar.

Remissfråga 4 – Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2023? Om nämnden ser behov av förändring ska föreslagna förändringar specificeras och motiveras i nämndens yttrande.

Valnämndens yttrande: Valnämnden bedömer inte att det finns behov av revidering av nämndens taxor och avgifter då nämnden inte tillämpar taxor och avgifter.

§ 37

Diarienumr: TN-2022/00178

Yttrande Driftbudget och investeringsbudget 2023

Beslut

Tekniska nämnden beslutar

att överlämna förvaltningens yttrande på driftbudget 2023 enligt bilaga.

att överlämna förvaltningens yttrande på investeringsbudget enligt bilaga.

att komplettera underlaget avseende investeringar (GoP) med ett projekt för ospecificerade klimatåtgärder/- säkringar om 10 Mkr årligen. Samt att tabellen uppdateras analogt med detta.

att föreslå att investeringsramen utökas för att projekt 320357 under Gator och parker kan förstärkas med 10 mnkr för åren 2023 och 2024. Bl.a. behöver G C vägar breddas och även på GC med mycket trafik separera mellan G och C. Byggnad av saknade länkar och andra brister i GC nätet är mycket angeläget.

att föreslå att investeringsramen utökas för att extra medel ska kunna tillföras energibesparingsprojekt för de mest energislukande fastigheterna på 10 miljoner fördelat på tre år.

att anse ärendet justerat.

Reservation

Lasse Jacobson (V) och Johan Stål (V) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Ärendebeskrivning

I enlighet med beslutade anvisningar lämnas yttrande på förslag till driftbudget för 2023 samt yttrande om förslag till investeringsbudget 2023-2026 enligt bifogade bilagor.

Förslag på sammanträdet

Lasse Jacobson (V) yrkar på

1. att utifrån KF-beslutet om i snitt 15 barn per grupp i förskolorna ta fram underlag för vad som krävs i form av mark, fastigheter och budget för att KF-målet ska kunna nås.
2. att utifrån målet om 65 procent hållbart resande i tätorten Umeå ta fram förslag till hur målet ska kunna nås och vilken budget och insatser som behövs för att målet ska nås.
3. att föreslå att investeringsramen utökas för att projekt 320357 under Gator och parker kan förstärkas med 10 mnkr för åren 2023 och 2024. Bl.a. behöver G C vägar breddas och även på GC med mycket trafik separera mellan G och C. Byggnad av saknade länkar och andra brister i GC nätet är mycket angeläget.

Lasse Brännström (MP) yrkar på

att föreslå att investeringsramen utökas för att extra medel ska kunna tillföras energibesparingsprojekt för de mest energislukande fastigheterna på 10 miljoner fördelat på tre år.

Lena Karlsson Engman (S) ställer sig bakom tjänsteskrivelsen.

Lena Karlsson Engman (S) yrkar på avslag till Lasse Jacobsons (V) yrkande nr 1 och 2.

Lena Karlsson Engman (S) ställer sig bakom Lasse Jacobsons (V) yrkande nr 3 och Lasse Brännströms (MP) yrkande.

Tekniska nämndens beslutsordning

Ordföranden frågar om nämnden kan godkänna tjänsteskrivelsen och konstaterar att så är fallet.

Ordföranden frågar om nämnden kan avslå yrkande nr 1 från Lasse Jacobson (V) och konstaterar att så är fallet.

Votering begärd

Ja-röst för avslag till yrkande nr 1 från Lasse Jacobson (V)

Nej-röst för bifall till yrkande nr 1 från Lasse Jacobson (V)

Namn och parti	Ja	Nej	Avstår
Lena Karlsson Engman (S)	X		

Alireza Mosahafi (M)	X		
Håkan Johansson (S)	X		
Christina Bernhardsson (S)	X		
Tommy Stark (S)	X		
Stefan Nordström (M)	X		
Marianne Löfstedt (M)	X		
Lasse Jacobson (V)		X	
Johan Stål (V)		X	
Fredrik Rönn (C)	X		
Lasse Brännström (MP)			X
Summa:	8	2	1

Omröstningsresultat

Med åtta ja-röster mot två nej-röster beslutar nämnden att avslå yrkande nr 1 från Lasse Jacobson (V).

Ordföranden frågar om nämnden kan avslå yrkande nr 2 från Lasse Jacobson (V) och konstaterar att så är fallet.

Votering begärd

Ja-röst för avslag till yrkande nr 2 från Lasse Jacobson (V)

Nej-röst för bifall till yrkande nr 2 från Lasse Jacobson (V)

Namn och parti	Ja	Nej	Avstår
Lena Karlsson Engman (S)	X		
Alireza Mosahafi (M)	X		
Håkan Johansson (S)	X		
Christina Bernhardsson (S)	X		
Tommy Stark (S)	X		
Stefan Nordström (M)	X		
Marianne Löfstedt (M)	X		
Lasse Jacobson (V)		X	
Johan Stål (V)		X	
Fredrik Rönn (C)		X	
Lasse Brännström (MP)		X	
Summa:	7	4	

Omröstningsresultat

Med sju ja-röster mot fyra nej-röster beslutar nämnden att avslå yrkande nr 1 från Lasse Jacobson (V).

Ordföranden frågar om nämnden kan bifalla yrkande nr 3 från Lasse Jacobson (V) och konstaterar att så är fallet.

Ordföranden frågar om nämnden kan bifalla yrkandet från Lasse Brännström (MP) och konstaterar att så är fallet.

Reservation

Lasse Jacobson (V) och Johan Stål (V) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Förslag på arbetsutskottets sammanträde

*Lena Karlsson Engman (S) yrkar på tillägg av följande att-sats:
att komplettera underlaget avseende investeringar (GoP) med ett projekt för
ospecifiserade klimatåtgärder/- säkringar om 10 Mkr årligen. Samt att tabellen
uppdateras analogt med detta.*

*Ett sådant projekt ger utökade förutsättningar för omställningsarbetet och kan
exempelvis användas för att minska risker vid höga flöden, men också för
åtgärder för minskad klimatpåverkan i allmänhet inom TN ansvarsområde.*

Anna-Karin Sjölander (C) ställer sig bakom Lena Karlsson Engmans (S) yrkande.

Arbetsutskottets beslutsordning

*Ordföranden frågar om arbetsutskottet kan godkänna tjänsteskrivelsen med
tillägg av föreslagen att-sats och konstaterar att så är fallet.*

Lasse Jacobson (V) deltar inte i beslutet.

Beslutsunderlag

bilaga 1 - Tekniska nämndens yttrande om driftbudget 2023. Bilaga.

bilaga 2 Fastighet - Förslag investeringsbudget 2023 och plan 2024-2026.

Bilaga.

bilaga 3 Gop - Förslag investeringsbudget 2023 och plan 2024-2026.

Bilaga.

bilaga 4 IT - Förslag investeringsbudget 2023 och plan 2024-2026

20220228. Bilaga.

bilaga 5 - Övrigt investeringsbudget 2023 och plan 2024-2026. Bilaga.

bilaga 6 Tekniska nämnden – nya och förändrade investeringar och externförhyrningar 2023-2026. Bilaga.

Beredningsansvariga

Marcus Bystedt

Karin Isaksson

Beslutet ska skickas till

KSdiarium

Dan Gideonsson

Marcus Bystedt

Tekniska nämndens yttrande över föreslagen budgetram för 2023.

Tekniska nämnden har i planeringsdirektiv inför budget 2023 tilldelats en föreslagen ram för år 2023 på -1 347 219 tkr. Jämfört med den beslutade budgetramen för 2022 efter ramjustering innebär det en ökning med 32 814 tkr till 2023.

Remissfråga 1 - Bedömer nämnden att föreslagen ram för 2023 ger nämnden förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente? Yttrande över ovanstående fråga ska besvaras med Ja, nej eller delvis.

Delvis, nämnden kompenseras inte för verkligt index, ökade volymer och sitt uppdrag fullt ut utifrån gällande planeringsdirektiv och anvisningar.

Om nämnden svarar nej eller delvis ska nämnden utförligt beskriva:

1. Vilka antaganden bedömningen vilar på

Den nämndsram som tilldelats nämnderna utgår från samma procentuella andel av den fördelningsbara ramen som senast beslutades i kommunfullmäktiges budgetbeslut, dvs föreslagen ram för budget år 2023 baseras på den tilldelade budgeten för 2022 och tar inte hänsyn till volymförändring eller verkligt index. Att hänsyn inte tas till förändring av volymer och verkligt index påverkar tekniska nämnden i stor utsträckning.

Index

Tekniska nämnden påverkas till stor del av ökade kostnader inom olika branscher, exempelvis kommer kostnaderna för byggmateriel, beläggningsarbete, vinterväghållning, drivmedel, livsmedel, konsulter med mera öka betydligt när index regleras, vilket också är väsentligt mycket högre än uppräkningsmedel en procent enligt tidigare budgetprocess. Hyresavtal räknas upp enligt KPI vilket även det medför högre kostnadsökningar jämfört med tidigare uppräkningsmedel. Prishöjningarna medför högre kostnader för nämnden motsvarande ca 42 mnkr för 2023. Det finns en stor osäkerhet kring utvecklingen, som påverkas både av covid och kriget i Ukraina men hittills under 2022 kan vi konstatera stora kostnadsökningar t ex för livsmedel, drivmedel, material och beläggning mm.

Löner räknas upp med samma index som för 2022 och uppgår till ca 10 mnkr för 2023.

Totalt medför indexuppräkningsmerkostnader för tekniska nämnden på ca 52 mnkr för 2023. För vissa områden, t ex beläggningsarbete och underhåll (LPU) kan volymen anpassas även om det leder till standardsänkningar utifrån en redan låg nivå avseende reinvesteringar, och i förlängningen faktiska merkostnader. Inom andra områden, t ex Färdtjänst kan inte volymen påverkas annat än med taxehöjningar, vilket är en tidskrävande process.

Avseende vinterväghållning, som för många medborgare är en central kommunal service och viktigt för hur kommunens kapacitet, ambitioner och kompetens bedöms finns idag en budget som bara klarar en gynnsam vinter. I kombination med kommunens uttalade ambitioner att vara en cykelstad har vi en konflikt mellan ambitioner och tillgängliga medel redan vid en "normalvinter".

Volymförändring och utvecklingsarbete

Tekniska nämnden påverkas av att Umeå kommun är en tillväxtkommun. Tillkommande volymer i form av fler elever och brukare, fler anställda, mer lokaler och fastigheter inklusive drift och städ, fler gator och fler parker och grönområden, mer IT-stöd, licenskostnader och utvecklingsarbete medför ökade kostnader. Detta både i form av fler anläggningar men även ett ökat slitage för befintliga anläggningar.

Under 2023 ska också "vägarna innanför ringen" övertas från Trafikverket. Det kommer att ge kommunen nya, stora möjligheter till stadsutveckling och fler bostäder och förbättrade förutsättningar för kommunens näringsliv på många sätt. För tekniska nämnden innebär dock övertagandet ett väsentligt utökat åtagande avseende drift, vinterväghållning och underhåll av stora trafikleder som innebär kostnadsökningar som inte kan kompenseras i dagens verksamhet utan väsentliga kvalitetssänkningar. Kostanden uppgår till ca 10 mnkr.

Tekniska nämnden har som mål och uppdrag att arbeta med ett hållbart samhälle, kommunens miljömål samt utveckling i form av digitalisering. Detta utifrån nämndens egna ambitioner men även utifrån de planeringsförutsättningar och de handlingsplaner och åtgärdsprogram som har och kommer att beslutas inom kommunen.

Digitalisering är inledningsvis kostsamt att genomföra men medför därefter positiva effekter i form av exempelvis förbättrade och effektivare system, arbetsätt och säkerhet. Många gånger innebär digitaliseringen ökade kostnader hos tekniska nämnden medan effekthemtagningen kommer i verksamhetsnämnderna. Detta innebär att om tempot i utvecklingen ska kunna hållas uppe enligt de ambitioner kommunen har så måste medel tillföras. Digitaliseringen förutsätter många gånger ökad tillgång till digitala resurser och när användarna ökar i antal så ökar även behovet av support (inte minst för mobila enheter) och stöd från IT-funktionen och de funktionerna måste också förstärkas. Att kompensera bristen på budgeterade medel till IT funktionen genom att införa utvecklingsanslaget som metod minskar möjligheten till effekthemtagning och skapar parallella, mindre effektiva arbetsmodeller. En väl rustad och finansierad IT funktion, med hög utvecklings och utförarförmåga, är en grundförutsättning och i jämförelse med andra kommuner har vi idag låga IT-kostnader.

Även informationssäkerhet är ett område som har prioriteras väldigt högt det senaste året och även för framtiden är det nödvändigt att fortsätta stärka det arbetet.

I processen kring kommunens ambitiösa miljömål läggs stort fokus vid tekniska nämndens område och aktiviteter. Dessa kan inte genomföras om inte ökade medel tillförs under omställningsperioden. Tekniska nämnden förväntas ta stort ansvar och etablera nya funktioner såsom mobilitetskontor, nya lösningar för återbruk, ställa om fordonsparken och utveckla nya metoder för byggande av fastigheter och anläggningar för att nämna några av områdena. Det kan inte genomföras inom befintlig budgetram. Ökad andel hållbara transporter är ett angeläget och en väsentlig del av omställningsarbetet, som behöver resursförstärkas om vi ska gå från ord till handling. I spåren av klimatförändringarna kommer utöver vårt klimatarbete behovet av klimatanpassning för att möta det alltmer oberäkneliga väder som uppstår, vilket också behöver resurser (utöver investeringar).

Nämnden får också önskemål om andra, nya uppdrag att hantera. Vi gläds åt förtroendet men resurser behövs också för att ett genomförande ska bli möjligt. Det avser bland annat en samlad hantering av bostäder för kommunens behov och samordning av fordonshanteringen.

Behovet av budgetmedel för att klara av volymförändringar och utvecklingsarbete är ca 48 mnkr.

Sammanfattning

Den föreslagna ramen som tilldelats tekniska nämnden är 32,8 mnkr högre än ramen för 2022. Beräknad ökning i index för nämnden är ungefär 52 mnkr och beräknad kostnadsökning för tillkommande volymer uppgår till ungefär 48 mnkr, sammantaget ungefär 100 mnkr.

Utifrån den föreslagna ramen uppkommer en differens på ca 67,2 mnkr mellan de medel som behövs för att utföra grunduppdraget med samma servicegrad och ambitionsnivåer som 2022 och den föreslagna ramen. Därav är svaret delvis på remissfråga 1.

2. De åtgärder nämnden avser vidta för att verkställa sitt fastställda grunduppdrag inom föreslagen ramtilldelning. Observera att nämnden ej kan föreslå åtgärder som huvudsakligen får stor negativ inverkan för annan nämnd eller samhällsaktör. Eventuella åtgärder ska ge positiv nettoeffekt, vara realistiska och genomförbara.

Tekniska nämnden har sedan 2019 arbetat med en åtgärdsplan för ekonomi och verksamhet i balans och som per årsbokslutet 2021 bedöms som genomförd då inga strukturella ekonomiska underskott finns kvar i nämndens verksamheter. Det innebär också att mycket av de ekonomiska åtgärder som går att genomföra utan stor påverkan för medborgare eller andra nämnder redan är genomförda. För att klara den föreslagna budgetramen, där 67,2 mnkr bedöms saknas för 2023 utifrån nuvarande servicegrad och ambitionsnivåer samt tillkommande volymer, behöver åtgärder göras inom flertalet av nämndens verksamheter. Exempelvis kan taxan behöva justeras upp inom färdtjänst, då det är myndighetsutövning och därmed är volymen inte möjlig att anpassa efter budget. Andra områden som blir aktuella för åtgärder är anpassning av ambitionsnivå och standards avseende underhåll av fastigheter, vinterväghållning, beläggningsunderhåll av vägar, minskade externa förhyrningar, sänkta städnivåer, lägre servicenivåer inom IT, utvecklingsarbete pausas och livsmedel och val av råvaror i högre utsträckning får väljas utifrån ekonomiska kriterier än smakliga och ekologiska måltider.

Tekniska nämnden har som mål och uppdrag att arbeta med hållbart samhälle, miljömål och utveckling i form av digitalisering. Utan medel för dessa mål och uppdrag måste nämnden prioritera sitt grunduppdrag vilket medför att arbete med dessa delar i så fall inte kan bedrivas i önskvärd omfattning 2023 och att tempot i omställningen då måste anpassas till förutsättningarna.

Remissfråga 2 - Om nämnden tilldelas ytterligare medel, vad skulle nämnden nyttja dessa medel till? Hur skulle grunduppdraget utvecklas? Vilka satsningar skulle nämnden prioritera?

Om nämnden tilldelas ytterligare medel skulle de i första hand användas till att klara index- och volymökningar utan att sänka service- eller ambitionsnivåer, samt att arbete med att ställa om till ett mer hållbart samhälle och ökad digitalisering och verksamhetsutveckling skulle kunna fortgå.

Ökade medel skulle också bidra till att förbättra kommunens möjligheter att nå uppsatta mål, exempel som kan nämnas är resurser till vinterväghållning för att öka andelen hållbara resor och ökad budget för livsmedel för att ha råd att öka andelen ekologiskt och närodlat.

§ 61

Diariernr: BN-2021/02688

Byggnadsnämndens yttrande över Förslag till planeringsdirektiv och budget 2023 samt grunduppdrag och reglemente

Beslut

1. Byggnadsnämnden gör bedömningen att drift- och investeringsram (bilaga 1 och 2) för 2023 möjliggör fullgörande av nämndens grunduppdrag. Byggnadsnämnden bedömer vidare att det inte finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter.
2. Byggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige revidera programmen för inriktningsmålen i enlighet med bilaga 3.
3. Byggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige fastställa beskrivning av nämndens grunduppdrag i enlighet med bilaga 4.
4. Byggnadsnämndens beslutar att styrning, ledning och uppföljning mot grunduppdraget ska ske i enlighet med bilaga 5.
5. Byggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige ändra reglementet i enlighet med bilaga 6.
6. Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendebeskrivning

Stadsledningskontorets har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för budget och investeringsprocess sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv för 2023.

Inom ramen för den nya processen ska byggnadsnämnden yttra sig över:

- nämndramar drift
- nämndramar investeringar
- programbeskrivningar för inriktningsmål

Nämnden ska vidare lämna eventuella:

- förslag till revidering av taxor och avgifter
- förslag till revidering av nämndens reglemente
- förslag till beskrivning av grunduppdrag för nämnden

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2022-03-10

Bilaga 1 - Förslag till yttranden om inriktningsramar

Bilaga 2 – Investeringsbudget

Bilaga 3 – Synpunkter program

Bilaga 4 – Grunduppdrag

Bilaga 5 – Verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning

Bilaga 6 – Reglemente

Beredningsansvariga

Clara Ganslandt, planchef

Marie Häggström, lantmäterichef

Mikael Brändström, strategisk chef

Nicklas Fryksten, bygglovschef

Peder Johansson, controller

Rune Brandt, samhällsbyggnadschef

Föredragande

Rune Brandt, samhällsbyggnadschef

Beslutsordning

Ordföranden finner att byggnadsnämnden beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till

- Kommunstyrelsen, ksdiarium@umea.se

Byggnadsnämnden förslag till yttranden över driftsramar

Remissfråga 1 - Bedömer nämnden att föreslagen ram för 2023 ger nämnden förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente?

Yttrande 1 – Ja. Nämnden bedömer att föreslagna drifts- och investeringsramar ger nämnden förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente. Nämndens verksamheter är till stor del intäktsfinansierade och påverkas ekonomiskt främst av externa faktorer som exempelvis byggkonjunktur och ränteläge. Till grund för bedömningen ligger antagandet att kommunens tillväxt följer de senaste årens trend uppåt och förutsättningarna i den nya taxan.

Remissfråga 2 - Om nämnden tilldelas ytterligare medel, vad skulle nämnden nyttja dessa medel till? Hur skulle grunduppdraget utvecklas? Vilka satsningar skulle nämnden prioritera?

Yttrande 2 – Ytterligare medel skulle nyttjas till att förstärka det förebyggande arbetet genom verksamhetsutveckling, som bland annat innefattar digitalisering, för att ytterligare effektivisera myndighetsutövningen.

§ 31

Ärendenr: 2021-5372

Yttrande över förslag till planeringsdirektiv och budget 2023 samt plan 2024-2026 – Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Beslut

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden gör bedömningen att driftsram (bilaga 1) för 2023 delvis möjliggör fullgörande av nämndens grunduppdrag. I januari 2022 beslutade KSnaU att ansvar för finansiering av Fairtrade City från om med 2023 hänskjuts till nämnden. Nämnden bedömer att den årliga finansieringen som beräknas till 350 tkr inte ryms inom föreslagen ram för driftbudgeten och att det därför inte kommer att vara möjligt att fortsätta bedriva arbetet utan ytterligare ramtilldelning.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden gör bedömningen att investeringsram (bilaga 2) för 2023 möjliggör fullgörande av nämndens grunduppdrag.
3. Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår att programmen för inriktningsmålen revideras i enlighet med bilaga 3.
4. Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår att beskrivning av nämndens grunduppdrag fastställs i enlighet med bilaga 4.
5. Miljö- och hälsoskyddsnämnden bestämmer att styrning, ledning och uppföljning mot grunduppdraget ska ske i enlighet med bilaga 5.
6. Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår att reglementet ändras i enlighet med bilaga 6.

Protokollsanteckning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden noterar att underlaget i ärendet inte är komplett. Dokumentet "Planeringsdirektiv, budget och investeringar 2023" saknas. Nämnden vill därför ha en dragning av direktivet vid kommande nämndsammanträde.

Ärendebeskrivning

Stadsledningskontorets har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för budget och investeringsprocess sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv för 2023. Inom ramen för den nya processen ska miljö- och hälsoskyddsnämnden yttra sig över:

- nämndramar drift
- nämndramar investeringar
- programbeskrivningar för inriktningsmål

Nämnden ska vidare lämna eventuella:

- förslag till revidering av taxor och avgifter
- förslag till revidering av nämndens reglemente
- förslag till beskrivning av grunduppdrag för nämnden

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse med förslag till beslut, daterad 2022-03-04

Bilaga 1 - Förslag till yttranden om inriktningsramar

Bilaga 2 – Investeringsbudget

Bilaga 3 – Synpunkter program

Bilaga 4 – Grunduppdrag

Bilaga 5 – Verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning

Bilaga 6 – Reglemente

Beredningsansvariga

Mikael Brändström, strategisk chef

Peder Johansson, controller

Rune Brandt, samhällsbyggnadschef

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen, ksdiarium@umea.se

Miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag till yttranden över driftsramar

Remissfråga 1 - Bedömer nämnden att föreslagen ram för 2023 ger nämnden förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente?

Yttrande 1 – Delvis. Umeå kommun är en diplomerad Fairtrade City sedan 2013. Genom Fairtrade City har kommunen en grundläggande struktur för att arbeta med frågan om etisk konsumtion och rättvis handel. Detta arbete har bedrivits inom nämnden i projektform med medel från kommunstyrelsens anslag för oförutsedda kostnader som finansiering. I januari 2022 beslutade KS:n att ansvar för finansiering av Fairtrade City från om med 2023 hänskjuts till nämnden. Nämnden bedömer att den årliga finansieringen som beräknas till 350 tkr inte ryms inom föreslagen ram för driftbudgeten och att det därför inte kommer att vara möjligt att fortsätta bedriva arbetet utan ytterligare ramtilldelning. Föreslagen ram för investeringsbudgeten bedöms vara tillräcklig.

Remissfråga 2 - Om nämnden tilldelas ytterligare medel, vad skulle nämnden nyttja dessa medel till? Hur skulle grunduppdraget utvecklas? Vilka satsningar skulle nämnden prioritera?

Yttrande 2 – Ytterligare medel skulle nyttjas till att förstärka det förebyggande arbetet genom verksamhetsutveckling, som bland annat innefattar digitalisering, för att ytterligare effektivisera myndighetsutövningen.

§ 18

Diariernr: UBRN-2022/00018

Driftbudget 2023

Beslut

Umeåregionens brand- och räddningsnämnd beslutar

att överlämna yttranden av planeringsdirektiv till partipolitisk beredning

Christer Lundgren (C) och Olov Nilsson (S) deltar inte i beslutet.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunens nya budgetprocess ska nämnderna lämna ett yttrande på det förslag på ram som skickats ut i de preliminära planeringsdirektiven i december 2021. Yttrandena från nämnderna blir ett av flera analysunderlag för de politiska partierna i processen att lägga fram förslag på budget inför att kommunfullmäktige ska fatta beslut i juni 2022. Umeåregionens Brand- och räddningsnämnd är undantagna den ordinarie budgetprocess då nämnden är gemensamma med andra kommuner. Då verksamheten kommande år står inför stora förändringar samt ökade yttre krav bedöms att ett yttrande från UBRN gällande planeringsdirektiv 2023 bör finnas med i underlagen till i den partipolitisk budgetberedningen.

Yttrandet avser den del av nämndens verksamhet som enbart avser Umeå kommun. Den regiongemensamma verksamhetens budgetförutsättningar presenteras som information i Umeåregionens kommunchefsgrupp, Umeåregionråd samt på Umeåregionens Brand- och räddningsnämnd.

Beslutsunderlag

Umeåregionens brand- och räddningsnämnds yttrande på förslag på driftbudget

Beredningsansvariga

Eva-Lena Fjällström, brandchef

Anders Jonsson, chef räddningstjänst

Umeå kommun**Protokollsutdrag**

Umeåregionens brand och räddningsnämnd

2022-03-16

Sofia Westin, controller

Erika Berg, säkerhetssamordnare

Beslutet ska skickas till

Anette Sjödin, controller

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Driftbudget 2023

Umeåregionens brand- och räddningsnämnds yttrande på förslag på driftbudget

Enligt kommunens nya budgetprocess ska nämnderna lämna ett yttrande på det förslag till ram som skickats ut i de preliminära planeringsdirektiven i december 2021. Yttrandena från nämnderna blir ett av flera analysunderlag för de politiska partierna i processen att lägga fram förslag på budget inför att kommunfullmäktige ska fatta beslut i juni 2022. Umeåregionens Brand- och räddningsnämnd är undantagna den ordinarie budgetprocess då nämnden är gemensamma med andra kommuner. Nämnden finner det dock viktigt att yttra sig gällande den föreslagna ramen då verksamheten kommande år står inför stora förändringar samt ökade yttre krav.

UBRN föreslagna ram att yttra sig på är 67,7 mnkr för 2023. Förslaget till ram avser dels regionsgemensam verksamhet dels verksamhet som enbart avser Umeå kommun. Detta yttrande avser de delar av verksamheten som enbart avser Umeå Kommun. Umeå kommuns egna verksamheter inom nämnden avser den nya brandstation, försäkringskostnader samt kommunens säkerhetsverksamhet. Budget 2022 för dessa verksamheter uppgår till 5,3 mnkr. Nämndens bedömning är att den föreslagna ramen **delvis** ger Umeåregionens brand- och räddningsnämnd (UBRN) förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt reglementet.

Enligt fullmäktiges fastställda investeringsbudget 2020 och plan 2021-2024 ska en ny brandstation byggas i Umeå. Efter viss förskjutning av byggstart planeras driftsättning av den nya brandstationen till 2025. Med nuvarande förslag på ram finns ej förutsättningar för att påbörja bemanning av den nya brandstationen.

Kommunens kostnader för olycksfallsförsäkring har de senaste fyra åren redovisat en negativ budgetavvikelse. Till budgetår 2023 förväntas inga förändringar utöver index avseende försäkringskostnaderna. Den ej finansierade delen bedöms 2023 vara 450 tkr.

Det förändrade omvärldsläget med säkerhetspolitiska hot i vårt närområde samt ökade lagkrav, krav från myndigheter och från egna förvaltningar gällande säkerhets- och beredskapsarbetet gör att arbetet med

krisberedskap, krishantering, civilt försvar, säkerhetsskydd samt kommunens interna säkerhetsarbete behöver prioriteras upp för att säkerställa erforderlig kapacitet och förmåga. Beredskapsverksamheten finansieras enbart av statliga medel idag. Enligt anvisningarna för detta statsbidrag ska medlen användas som ett komplement till kommunens egen beredskapsverksamhet och får inte heller användas till att täcka kostnader för krishantering. Kommunen har dock inte avdelat några egna medel för sagda beredskapsverksamhet.

Om nämnden tilldelas ytterligare medel skulle prioriterade områden vara lagkrav gällande säkerhetsverksamheten, verkställa kommunfullmäktiges beslut gällande ny brandstation samt stärka försäkringsbudgeten för att ha möjlighet att hålla sig inom tilldelad budgetram. Samtliga delar av den Umeå specifika verksamheten har inför 2023 större behov än den föreslagna ramen ger utrymme för.

Planering pågår för att etablera ytterligare en brandstation med beräknad drift i mitten av 2025. För drift av ytterligare en brandstation erfordras därför nyrekrytering med tillhörande utbildningskostnader. Utöver detta tillkommer driftkostnader för den nya stationen. Resurser avses att samordnas och delvis flyttas från befintlig brandstation men ytterligare personal erfordras för att upprätthålla beredskap 7/24 samt för att administrera och samordna drift på två stationer. För att upprätthålla beredskap med 1 person 7/24 erfordras ca 5,2 anställda. Detta innebär totalt ca 20 årsarbetare. Utöver detta tillkommer ett behov av att utöka driftorganisation, ledning och administration motsvarande ca 3 årsarbetare. Detta ger ett utökat behov på ca 15 mnkr när brandstationen är i full drift.

Rekrytering av brandbefäl och brandmän bedöms behöva påbörjas hösten 2023 för att säkerställa att utbildad personal är tillgänglig i erforderlig omfattning till driftsättning 2025. Bedömningen är att ungefär hälften av skiftpersonalen bör rekryteras under hösten 2023 till en beräknad kostnad om 2 mnkr.

Säkerhetsverksamheten skulle med ökade medel kunna stärka kontinuitetshanteringen inom kommunens samhällsviktiga verksamheter, tydligare stötta kommunledning och förvaltningar under kriser, utveckla kommunens arbete med civilt försvar vilket innefattar bland annat krigsorganisation och säkerhetsskydd, utveckla arbetet med hot om våld mot egen personal/ förtroendevalda, samt utveckla funktionen tjänsteman i beredskap.

§ 32

Diarienumr: ÄN-2022/00057

Yttrande över förslag till planeringsdirektiv för 2023 - Driftsbudget 2023 för äldrenämnden

Beslut

Äldrenämnden yttrar sig till kommunstyrelsen i enlighet med yttrande 2022-02-28.

Ärendet justeras omedelbart.

Ärendebeskrivning

Stadsledningskontorets har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för budget och investeringsprocess sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv för 2023. I stadsledningskontorets förslag ingår förslag till nämndsramar (driftsbudget) för verksamhetsåret 2023. Äldrenämnden ska besvara ett antal remissfrågor i förhållande till förslaget om nämndsramar (driftsbudget) för 2023.

Förvaltningen föreslår att nämnden yttrar sig i enlighet med yttrande 2022-02-28.

Beslutsunderlag

Yttrande 2022-02-28

Utdrag ur planeringsförutsättningar 2023 - Förslag till budget 2023 och plan 2024-2026

Protokollsutdrag kommunstyrelsen § 251

Förslag till planeringsdirektiv och budget för 2023

Anvisning för nämnder och bolags yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2023

Bilaga 1 - Fastställd modell för totalramsberäkning

Bilaga 2 - Beräkning av förslag till nämndsramar för 2023

Bilaga 3 - Delårsrapport för perioden jan-aug 2021

Bilaga 4 - Sveriges Kommuner och Regioners Ekonomirapport oktober 2021

Bilaga 5a - Befolkningsprognos P21 - 2021-2032

Bilaga 5b - Bostadsbyggandet i Umeå 2020

Bilaga 5c - Bostadsprisrapport 2020

Bilaga 5d Nulägesbeskrivning Social hållbarhet nov 2021

Bilaga 6 - Beskrivning av Umeå kommuns budget- och investeringsprocess

Bilaga 7 - Förslag datum för kommunens nämnder och bolag 2023

Beredningsansvariga

Nils Enwald, kanslichef

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Nämndens beslutsordning

Yrkanden

Åsa Bäckström (V) och Rebecca Sellstedt (V) yrkar: i "Yttrande över förslag till planeringsdirektiv för 2023 - Driftsbudget 2023 för äldrenämnden" tas merkostnaderna för införandet av "Förändrat heltidsmått för nattarbetande personal" med i yttrandet, utifrån förslaget som Kommunal fört fram.

Carin Nilsson (S) yrkar avslag till Bäckströms (V) m.fl. yrkande

Veronica Kerr (KD), Lotta Holmberg (M), Åke Gustafsson (C) och Marianne Normark (L) yrkar bifall till Bäckströms (V) m.fl. yrkande

Propositionsordning

Ordförande ställer avslag mot bifall till Bäckströms (V) m.fl. yrkande

Ordförande finner att nämnden bifaller Bäckströms (V) m.fl. yrkande

Protokollsanteckning

Åsa Bäckström (V) lämnar en protokollsanteckning:

"Vänsterpartiet anser att stadsledningskontorets förslag till driftsbudget för Äldrenämnden 2023 är definitivt för låg. Hög sjukfrånvaro, lågt löneläge, låg grundbemanning, delade turer, arbetsvillkor med scheman som inte möjliggör ett friskt arbetsliv för de som arbetar inom äldreomsorgen är inte acceptabelt för Vänsterpartiet. Vänsterpartiet

återkommer med ett budgetförslag som kommer att ta höjd för ett friskt arbetsliv och goda arbetsvillkor för de som arbetar inom äldreomsorgen och som möjliggör en god vård och omsorg för alla äldre.”

Kommunstyrelsen

Yttrande över förslag till planeringsdirektiv för 2023 - Driftsbudget 2023 för äldrenämnden

Stadsledningskontorets har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för budget och investeringsprocess sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv för 2023. I stadsledningskontorets förslag ingår förslag till nämndsramar (driftsbudget) för verksamhetsåret 2023. Äldrenämnden ska besvara ett antal remissfrågor i förhållande till förslaget om nämndsramar (driftsbudget) för 2023.

Remissfråga 1

Bedömer nämnden att föreslagen ram för 2023 ger nämnden förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente? Yttrande över ovanstående fråga ska besvaras med Ja, nej eller delvis.

Svar:

Nej. Äldrenämndens bedömning är att stadsledningskontorets förslag till ramökning med **29,8 mnkr** för 2023 **inte** ger nämnden förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente.

Om nämnden svarar nej eller delvis ska nämnden utförligt beskriva:

1. Vilka antaganden bedömningen vilar på

Svar:

Äldrenämndens ram består till största del av personal- och lönekostnader. Detta innebär att lönerörelsernas utfall får stor påverkan på nämndens årliga ökning av fasta kostnader (index). För att nämnden inte ska behöva anpassa servicen till kommuninvånarna, med exempelvis sänkt grundbemanning, behöver därför löneökningar och fasta kostnadsökningar kompenseras. För 2023 är bedömningen att de centrala avtalen för äldrenämnden kommer att landa på löneökningar på 3,22 % (2022: 2,07%). Äldrenämnden har även efter beslut i kommunfullmäktige upphandlat en del av verksamheten på externa aktörer, främst hemtjänst enligt Lagen om valfrihetssystem (LOV). Ersättningen utifrån avtalen med de externa leverantörerna räknas varje år upp med Omsorgsprisindex (OPI) vilket 2023 förväntas landa på 1,9 %.

Äldrenämnden har tidigare fått denna del uppräknad med 1 % per år vilket alltså inte täcker den reella kostnadsökningen för köp av extern verksamhet.

Sammanfattningsvis: För att klara av de fasta kostnadsökningarna (index) inför 2023, framför allt tillkommande löneökningar och köp av extern verksamhet, är bedömningen att äldrenämnden behöver ett tillskott på **35,1 mnkr.**

Äldrenämndens grunduppdrag är att ge stöd och omsorg till kommuninvånarna utifrån Socialtjänstlagen och Hälso- och sjukvårdslagen efter en individuell prövning av behov av insatser vilken nämnden delegerat till biståndshandläggare som en del av deras professionella tjänsteutövning.

Äldrenämnden arbetar med att på ett strukturellt plan anpassa servicenivåer, det vill säga andelen personer med hemtjänstinsatser och särskilt boende för äldre, till en nivå i jämförelse med andra större städer. Detta utifrån det uppdrag som kommunfullmäktige ålagt nämnderna att till 2025 vara i nivå med andra större städer vad gäller nettokostnadsavvikelse (uppdrag 21). Det är en anpassning som nämnden arbetat med under hela mandatperioden och som bedöms ta flera år till att genomföra. Gynnande beslut om biståndsinsatser eller särskilt boende kan som regel inte omprövas om inte behoven hos den enskilde förändrats.

Nämnden prioriterar förebyggande insatser för att fördröja behovet av stöd och omsorg från äldreomsorgen och ett kvarboende i det egna hemmet. Vad gäller antal platser inom särskilt boende för äldre i kommunen så har en anpassning och utglesning av utbyggnadstakten av nya äldreboenden gjorts för att anpassa servicenivå (och andel äldre som bor på ett boende) till andra större städer. Nämndens bedömning är att nivån större stad nås under 2023/2024.

Samtidigt ser nämnden en stark demografisk utveckling i Umeå av framför allt åldersgruppen 80+ år. Ökningstakten av denna åldersgrupp har de senaste åren legat på 3 % per år, men ökar nu mellan år 2023-2029 till 5 % per år, för att sedan återgå till lägre nivåer efter 2030. Det är 40-taliserna som fyller 80 år och det är i denna åldersgrupp som behovet av stöd och omsorg är som störst.

Om Umeå kommun ska ha samma servicenivå som andra större städer innebär detta att av 80-plussarna så har 11,8 % behov av en plats på särskilt boende för äldre och 19,1 % behov av hemtjänst- och hemsjukvårdsinsatser. År 2023 ska det enligt prognosen bo 6 253 personer över 80 år i kommunen och ca. 2000 personer av dessa kommer således att behöva insatser från kommunen för att klara sin livsföring. Tillkommer gör även behovet för de mellan 65-79 år, där hjälpbehovet visserligen är mindre (1,3 % har behov av äldreboende, och 3,0 % har behov av hemtjänst/hemsjukvård) men där antalet å andra sidan betydligt större, totalt 17 095 personer mellan 65-79 år.

Sammanfattningsvis innebär detta att trots att äldrenämnden anpassat servicenivåerna till andra större städer så tillkommer ändå 70 personer med behov av hemtjänst, 18 personer med behov av hemsjukvård och 43 personer med behov av särskilt boende för äldre under 2023. Totalt 131 tillkommande personer med behov av äldreomsorg.

Sammanfattningsvis: För att klara av tillkommande antal äldre utifrån demografi (volym) inför 2023 med en servicenivå utifrån andra större städer är bedömningen att äldrenämnden behöver ett tillskott på ytterligare **18,5 mnkr** (förutom index).

2. De åtgärder nämnden avser vidta för att verkställa sitt fastställda grunduppdrag inom föreslagen ramtilldelning. Observera att nämnden ej kan föreslå åtgärder som huvudsakligen får stor negativ inverkan för annan nämnd eller samhällsaktör. Eventuella åtgärder ska ge positiv nettoeffekt, vara realistiska och genomförbara.

Svar:

Äldrenämnden har utifrån kommunfullmäktiges uppdrag att analysera och minska nettokostnadsavvikelsen till 2025 som tidigare beskrivet arbetat målmedvetet med denna omställning. En stor del handlar om att anpassa servicenivåer i nivå med andra större städer. En stor del av nettokostnadsavvikelsen för Umeå kommuns äldreomsorg bedöms bero på för stora volymer av personer med hemtjänst eller boendeplatser inom särskilt boende för äldre. Vad gäller kostnad per brukare inom äldreomsorgen i Umeå så är den jämförbar, eller till och med lägre, än andra större städer. En hemtjänsttagare kostar Umeå i snitt 242 tkr/år (större stad: 324 tkr/år) och en plats på särskilt boende kostar Umeå i snitt 931 tkr/år (större stad: 920 tkr/år).

En del av nettokostnadsavvikelsen bedöms även direkt bero på politiska beslut och en högre ambitionsnivå; exempelvis rätt till heltidsanställningar. Äldrenämnden vill även påminna om att den totala kostnaden för äldreomsorg för Umeå kommun är ca. 1,5 miljarder kr/år men att bara 1,2 miljarder av dessa ligger inom äldrenämndens ram.

Vård- och omsorgsbehovet hos befolkningen i Västerbotten och Umeå är också större då några vanligt förekommande sjukdomar som främst drabbar äldre är betydligt mer förekommande än rikssnittet. Hjärtinfarkt +31 %, höftfraktur +31 %, vaskulär demens +239 % och Alzheimers sjukdom hela +415 % mer förekommande än rikssnittet.

För att minska volymen och efterfrågan på äldreomsorg har följande åtgärder redan vidtagits under den senaste mandatperioden; reviderad vägledning för biståndsbedömning, tillsammans med Umeå kommun Fastighet anpassat och utglesat utbyggnationen av nya äldreboenden i investeringsplaneringen, beslut om avveckling av otidsenliga servicehusplatser samt begärt och fått beslut av kommunfullmäktige att höja avgifterna för hemtjänst, hemsjukvård, ledsagning och kost.

Äldrenämndens fokus är att arbeta mer förebyggande och preventivt för att öka självständighet och kvarboende i det egna hemmet. Mer resurser behöver satsas på detta område då Umeås kostnad för öppen verksamhet för äldre är hälften (53 % 2020) så stor som snittet för andra större städer. En satsning som redan är i gång är Seniortorget på Renmarkstorget (gamla turistbyrån). På Seniortorget finns information och inspiration med guidning hur en person själv kan påverka och planera sitt seniorliv för att kunna leva det liv som personen vill. Här visas också olika digitala lösningar som kan hjälpa vardagen. Samverkan sker bland annat med Frivilligcentralen, studieförbund, pensionärsorganisationer, Region Västerbotten, Umeå universitet samt flera olika verksamheter inom Umeå kommun. Äldrenämnden arbetar även oförtrutet vidare med införande av digitala lösningar och välfärdsteknik för både brukare, patienter och personal. Nattkameror, medicingivare och viss distanstillsyn finns redan på plats och mer är planerat de kommande åren, bland annat digitala tillsynsbesök även dagtid, matinköp via internet, nytt verksamhetssystem för enklare dokumentation och planeringssystem för effektivare bemanningsplanering.

Äldreomsorgen har utifrån Coronapandemin blivit föremål för särskilda satsningar från staten. Äldreomsorgssatsningen är ett generellt statsbidrag som kan användas av kommunerna på olika sätt för att höja kvalitet och bemanning inom äldreomsorgen. Riksdagen har även beslutat om ett särskilt prestationsbaserat stöd för att höja grundbemanningen av både omsorgspersonal och hälso- och sjukvårdspersonal. Utöver detta finns även Äldreomsorgslyftet som kan rekvireras mot kostnader att vidareutbilda och höja kompetensen hos befintlig personal. Även om flera av statsbidragen är annonserade som fleråriga så fattas beslut om fortsättning årligen utifrån förhandlingar mellan riksdagens partier. Det finns därmed en osäkerhet i planeringen och vilka statsbidrag som faller ut för 2023. Vad gäller de prestationsbaserade stöden finns en osäkerhet om äldreomsorgen kan nå kravställen och därmed få rätt till stöd i efterhand. Det finns också en uttalad styrning från staten att, framför gällande äldreomsorgssatsningen, att detta inte får leda till att kommunerna minskar sin egen finansiering av äldreomsorgen.

Remissfråga 2

Om nämnden tilldelas ytterligare medel, vad skulle nämnden nyttja dessa medel till? Hur skulle grunduppdraget utvecklas? Vilka satsningar skulle nämnden prioritera? Om nämnden bedömer att nämnden får för stor tilldelning bör nämnden i sitt yttrande påtala detta.

Svar:

Regeringen beslutade, efter överläggningar med riksdagens partier 2020 att tillsätta en kommission med uppdrag att utvärdera regeringens, förvaltningsmyndigheternas, regionernas och kommunernas åtgärder för att begränsa spridningen av det virus som orsakar sjukdomen covid-19 och spridningens effekter. Ett första delbetänkande, Äldreomsorgen under pandemin (SOU 2020:80), överlämnades till regeringen i december 2020. Slutsatserna i denna är att pandemin "har satt sökljus på en resursmässigt eftersatt och undervärderad del av samhället". Delbetänkandet konstaterar också att stora insatser har gjorts av äldreomsorgen och personalen "för att under rådande omständigheter ge de äldre en så god vård och omsorg som möjligt".

Men kommissionen konstaterar också att det är dags att höja ambitionsnivån, höja statusen i omsorgsyrkena och särskilt att samhället måste "se över vad som är en tillräcklig bemanning på särskilda boenden

och i hemtjänsten". Förutsättningarna för ledarskapet måste förbättras och antalet medarbetare per chef måste också "sänkas väsentligt". Anställningstryggheten och personalkontinuiteten måste förbättras för de anställda inom äldreomsorgen och timanställningarna måste "kraftigt minskas". Vidare måste utifrån brukarnas ökade medicinska behov bemanningen av medicinskt utbildad personal och kompetens förstärkas. Bland annat konstateras att "sjuksköterskekompetens bör som huvudregel finnas på plats på varje särskilt boende, dygnet runt under veckans alla dagar".

Kommunfullmäktige beslutade i budgeten för 2022 att tillskjuta särskilda medel, 10 mnkr, till äldrenämnden för att höja grundbemanningen av omsorgspersonal inom vård- och omsorgsboende. Äldrenämnden valde utöver detta att göra en omfördelning inom egen ram samt använda tilldelade statsbidrag och satsa ytterligare 10 mnkr. Detta innebar totalt sett en satsning på 20 mnkr, en höjd grundbemanning av omsorgspersonal med 35 årsarbetare samt en förändring av bemanningen med 1,9 årsarbetare på ett boende med 60 platser. Utöver detta omfördelades medel inom nämndens ram för inrättandet av en sjuksköterskepool med 16 årsarbetare till en kostnad av 11,5 mnkr för höjd medicinsk grundbemanning.

Bedömningen från äldrenämnden och utifrån Coronapandemins erfarenheter (hittills) är att det är nödvändigt med en fortsatt höjning av grundbemanningen inom äldreomsorgen för att säkra en god vård och omsorg om våra äldre, pandemi eller ej. Det handlar till lika stor del om att kunna erbjuda en god arbetsmiljö och arbetsförhållanden för äldreomsorgens personal och bli attraktivare som arbetsgivare utifrån ett kompetensförsörjningsperspektiv.

Sammanfattningsvis: Om ytterligare medel tilldelas äldrenämnden kommer dessa att användas för fortsatt höjd grundbemanning inom äldreomsorgen.

Tillägg enligt beslut på äldrenämnden 2022-03-24:

I yttrandet över driftsbudget 2023 för äldrenämnden ska merkostnaderna med för införandet av förändrat heltidsmått för nattarbetande personal tas med.

Äldreomsorgsförvaltningens bedömning är att äldrenämnden behöver tillföras minst 22,5 mnkr för att kunna genomföra ett alternativt införande.

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Nils Enwald
Kanslichef

§ 39

Diarienum: IFN-2022/00063

Yttrande över förslag till planeringsdirektiv för 2023 - Driftsbudget 2023 för individ- och familjenämnden

Beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig över föreslagen driftsbudget för individ och familjenämnden 2023-2026 i enlighet med förvaltningens förslag till yttrande.

Ärendet direktjusteras.

Reservation

Andreas Sellstedt (V) reserverar sig till förmån för eget förslag till beslut.

Ärendebeskrivning

Förslaget till uppräkningsramar inför 2023 baseras på senaste fullmäktigebeslut om budget för Umeå kommun med en procentuell uppräkningsram motsvarande respektive nämnds andel i kommunfullmäktiges senaste budgetbeslut.

Stadsledningskontorets har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för budget och investeringsprocess sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv för 2023. I stadsledningskontorets förslag ingår förslag till nämndsramar (driftsbudget) för verksamhetsåret 2023. Individ och familjenämnden ska besvara två remissfrågor i förhållande till förslaget om nämndsramar (driftsbudget) för 2023.

Remissfråga 1 - Bedömer nämnden att föreslagen ram för 2023 ger nämnden förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente?

Yttrande över ovanstående fråga ska besvaras med Ja, nej eller delvis. Om nämnden svarar nej eller delvis ska nämnden utförligt beskriva:

1. Vilka antaganden bedömningen vilar på.
2. De åtgärder nämnden avser vidta för att verkställa sitt fastställda grunduppdrag inom föreslagen ramtilldelning.

Remissfråga 2 - Om nämnden tilldelas ytterligare medel, vad skulle nämnden nyttja dessa medel till? Hur skulle grunduppdraget utvecklas? Vilka satsningar skulle nämnden prioritera?

Arbetsutskottets beslutsordning

Arbetsutskottet enas om att föreslå nämnden att besluta i enlighet med förvaltningens yttrande.

Nämndens beslutsordning

Yrkanden

Andreas Sellstedt (V) yrkar på följande tillägg:
att i yttrandet över förslag till driftsbudget för 2023 för individ- och familjenämnden lyfta nämndens behov av ramökning till heltidsinförandet för personliga assistenter, i enlighet med kommunfullmäktiges mål.

Andreas Lundgren (S), Hanna Lundin Jernberg (L), Igor Hell (M), Kristina Nordvall (KD) och Gunnel Lagerkvist (C) yrkar bifall till förvaltningens förslag och avslag till Andreas Sellstedts (V) tilläggsyrkande.

Beslutsgång

Ordförande frågar om nämnden vill godkänna förvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Ordförande frågar därefter om nämnden avser bifalla eller avslå Sellstedts (V) tilläggsyrkande och finner att det avslås.

Beslutsunderlag

Yttrande över förslag till nämndsramar drift
Utdrag ur planeringsförutsättningar 2023 - Förslag till budget 2023 och plan 2024-2026
Protokollsutdrag kommunstyrelsen § 251

Förslag till planeringsdirektiv och budget för 2023

Anvisning för nämnder och bolags yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2023

Bilaga 1 - Fastställd modell för totalramsberäkning

Bilaga 2 - Beräkning av förslag till nämndsramar för 2023

Bilaga 3 - Delårsrapport för perioden jan-aug 2021

Bilaga 4 - Sveriges Kommuner och Regioners Ekonomirapport oktober 2021

Bilaga 5a - Befolkningsprognos P21 - 2021-2032

Bilaga 5b - Bostadsbyggandet i Umeå 2020

Bilaga 5c - Bostadsprisrapport 2020

Bilaga 5d Nulägesbeskrivning Social hållbarhet nov 2021

Bilaga 6 - Beskrivning av Umeå kommuns budget- och investeringsprocess

Bilaga 7 - Förslag datum för kommunens nämnder och bolag 2023

Beredningsansvariga

Ida Arvidsson, TF ekonomichef

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Yttrande över föreslagen driftsbudget för individ och familjenämnden 2023-2026

Remissfråga 1: Bedömer nämnden att föreslagen ram för 2023 ger nämnden förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente?

Individ- och familjenämndens grunduppdrag är att tillgodose behov av stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv. Med det avses att:

- ge stöd, omsorg och skydd till barn, unga och vuxna
- ge stöd och service till barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning
- ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av försörjningsstöd
- tillgodose behov av råd, stöd samt handläggning av familjerättsliga frågor
- tillhandahålla familjerådgivning
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i bostad med särskild service och under vistelsetid på daglig verksamhet
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i ordinärt boende (hemsjukvård under 65 år).

Trots resurstillskott enligt föreslagen ram står verksamheterna inför fortsatt stora ekonomiska utmaningar och nämnden bedömer därav att föreslagen ram ej ger förutsättningar att verkställa sitt grunduppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente. Det vilar på bedömningen att föreslagen ramtilldelning enbart räcker till indexuppräknning av befintlig verksamhet och inte till övriga delar som ingår i nämndens grunduppdrag och eller är kopplade till att nämnden ska klara sitt grunduppdrag.

Nämnden står utan medel att täcka prognos på tillväxt, effekter av ny lagstiftning som träder i kraft 2023, att Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden, kompetensutmaningen, samt investering i välfärdsteknik och digitalisering. Nämnden behöver göra satsningar på förebyggande arbete och digitalisering för att på sikt kunna minska kostnader och klara kommande utmaningar. Utöver detta vilar också bedömningen på nämndens nettokostnadsavvikelser.

Tillväxt

Tillväxten inom funktionshinderomsorgen och individ- och familjeomsorgen beräknas utifrån befolkningsprognos 2021 som prognostiserar att under budgetåret 2023 och planeringsperioden 2024–2026 förväntas antalet personer i åldersgruppen 0–64 år öka med 3,2 % varav 0–20 år förväntas öka med 4,0 % och antalet personer i åldersgruppen 21–64 år förväntas öka med 2,9 %. Samt utifrån tillkommande nya grupp- och serviceboenden som startar upp under perioden.

Konsekvens av lagstiftning

Nämnden påverkas också av de förändringar som redan genomförts eller kommer att genomföras inom flera andra myndigheter. Exempel på det är Försäkringskassan och de förändrade bedömningsgrunderna för assistansersättning som innebär att individ- och familjenämnden fått överta

ett allt större kostnadsansvar de senaste åren. Detta har direkt bäring på den del av nämndens grunduppdrag som handlar om att ge stöd och service till barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning.

Ett annat exempel som fått kostnadspåverkande förändringar för nämnden är den reformering Migrationsverket genomgått och som mynnade ut i en minskning av ersättning till kommuner. Verksamheten har ständigt de senaste åren vidtagit åtgärder för att anpassa kostnaderna till den ersättning som erhålls. Nu har den punkten nåtts att ytterligare minskning gör att lagstadgade krav på verksamheten inte kan uppfyllas. Även verksamheten för ensamkommande flyktingbarn är en del av nämndens grunduppdrag, att ge stöd och skydd till barn och unga.

Kommande lagförändringar som kan påverka nämnden

Den nya socialtjänstlagen med fokus på hållbar socialtjänst föreslås träda i kraft 1 januari 2023. De flesta kommuner som varit remissinstanser samt SKR anser att utredningens förslag kommer att leda till kostnader för kommunerna utöver den finansiering som föreslås av utredningen. Lagen innebär en socialtjänst med ökad förebyggande inriktning och kommer att bredda den målgrupp som socialtjänsten ansvarar för i dag. Detta kommer sannolikt att leda till ökade kostnader och behov att ökad kompetens. Verksamhetssystem kommer att behöva anpassas till en socialtjänst med mindre biståndsbedömning och uppgiftsskyldighet för personnummerbaserad statistik. Eftersom förslaget om insatser utan föregående biståndsprövning är en befogenhet kan kommunerna välja att inte införa sådan insats eller besluta att inte längre tillhandahålla sådana insatser om det visar sig bli kostnadsdrivande.

En annan förändring är stärkt rätt till personlig assistans, där förändringar träder i kraft januari 2023. Kommunerna kommer även fortsättningsvis att betala för de första 20 timmarna assistansersättning per vecka. Utredningen konstaterar att förslagen om grundläggande behov kan leda till ytterligare flöden mellan olika kommunala insatser, t.ex. att fler personer beviljas kommunal personlig assistans. Dessa flöden är enligt utredningen mycket svårbedömda. Förslaget om ett mer avgränsat och rättssäkert föräldraavdrag leder sannolikt till en ökning av antalet barn som får personlig assistans från kommunen enligt LSS. Utredningen antar att 10 procent av barnen i åldrarna 0–11 år övergår från avlösarservice eller korttidsvistelse till personlig assistans. I praktiken innebär det att, efter att hänsyn tagits till att en tredjedel av barnen som har avlösarservice även har korttidsvistelse, sammanlagt 460 barn antas flytta över till insatsen personlig assistans enligt LSS. Detta innebär således en ökad kostnad för kommunerna genom att fler barn får personlig assistans, men en minskad kostnad då färre barn får andra insatser. Kommunerna kommer även, i likhet med staten, att få ökade kostnader till följd av att barn som redan idag har personlig assistans kommer att kunna beviljas fler timmar. Nettoeffekten av föräldraavdraget beräknas innebära en ökad kostnad för kommunerna med cirka 199 miljoner kronor.

KF-beslut; Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Fullmäktigemålet att Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden påverkar i hög grad nämnden utifrån det tydliga ansvaret i socialtjänstlagen för bland annat:

- förebyggande och uppsökande arbete

- vidta åtgärder för att för att skapa goda levnadsförhållanden för barn och unga
- ansvar för barn som begått brott liksom stöd till brottsoffer

Att antalet utredningar och insatser till barn som far illa har ökat successivt de senaste 10 åren är något som Socialstyrelsen lyfter och en utveckling som tydligt syns i Umeå kommun. Den övervägande delen av orosanmälningar kommer från polis, skola och sjukvård. Här är skyldigheten att agera och hantera varje inkommen anmälan mycket hög. För att stävja utvecklingen behöver ytterligare insatser på det förebyggande området göras, vilket även lyfts fram och betonas i socialtjänstutredningen.

Det är angeläget att den påbörjade satsningen av det förebyggande arbetet och tidiga insatser får fortsätta, inte minst gällande droganvändning hos unga. Ytterligare medel kommer att behövas för att fortsätta det arbete som finansierats genom utvecklingsanslaget för social hållbarhet 2022, detta för att även kommande år kunna möta behoven och motverka utvecklingen av social oro och nå målet att Umeå inte ska ha några socialt utsatta områden.

Kompetensutmaning, digitalisering och investering i välfärdsteknik

För att möta såväl en kraftig demografisk utveckling som stora svårigheter att rekrytera utbildad personal krävs digitalisering och här är nämndens behov omfattande. Fler steg behöver tas kring tekniska och digitala lösningar för effektivare insatser och arbetssätt.

Konkret krävs driftsbudget för både leasingkostnader och personalkostnader. Marknaden för digitala lösningar bygger i stor utsträckning på leasing. Kommunen som kund hyr utrustningen och i månadsavgiften ingår som regel nyttjanderätten till det stödsystem som vanligtvis är kopplat till utrustningen. Utöver leasingkostnad och licenser kräver den omställning som socialtjänsten genomgår även personella resurser som arbetar med utveckling och omställning av såväl processer, strukturer som stöd till berörda verksamheter. Finansieringen av dessa funktioner är en absolut nödvändighet för att den digitala transformationen ska vara möjlig och ske strukturerat och säkert samt leverera förväntade kvalitativa och ekonomiska nyttor.

Upphandling av nytt processtöd och planeringsverktyg pågår. Dessa system utgör de mest grundläggande systemen för socialtjänstens verksamheter. Anskaffning, och inte minst införande, av dessa system är omfattande och resurskrävande men medför omfattande netto nyttor i form av ökad effektivitet, säkerhet och kvalitet för såväl berörda verksamheter som den enskilde. Byte av verksamhetssystem kan inte väljas bort då nuvarande avtal löper ut.

Nettokostnadsavvikelse

Inom nämndens verksamheter finns det nettokostnadsavvikelser för individ- och familjeomsorg och LSS. För individ- och familjeomsorgen inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2020 2,3 % eller 12 mnkr. En mindre avvikelse och mycket lägre i jämförelse med större stad som hade en nettokostnadsavvikelse 2020 på 9,9 %. Om Umeå skulle haft samma procentuella avvikelse som snittet i större stad skulle det innebära att avvikelsen skulle öka från 12 mnkr till 58 mnkr. För LSS inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2020, -1,4 % eller -12 mnkr. Ett negativt värde som innebär att det är ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat och det var även lägre i jämförelse med större stad som hade en nettokostnadsavvikelse 2020 på -0,6 %. Om Umeå skulle haft

samma procentuella avvikelse som snittet i större stad skulle det innebära att avvikelsen skulle minska från -12 mnkr till -4 mnkr.

Totalt sett har individ- och familjeomsorgen låga eller negativa nettokostnadsavvikelser och ligger synnerligen lägre i jämförelse med större stad. Det är svårt att genomföra ytterligare effektiviseringar i den lagstadgade verksamheten.

Åtgärder nämnden avser vidta för att verkställa sitt fastställda grunduppdrag inom föreslagen ramtilldelning.

För att klara framtidens behov är långsiktighet i planering och beslutsfattande grunden för ett framgångsrikt arbete. Den absoluta majoriteten av nämndens verksamhet är inte bara lagstadgade utan även behovsprövade på individnivå och ligger i nämndens grunduppdrag. För att genomföra grunduppdraget utan ytterligare tilldelning skulle nämnden behöva anpassa servicenivåer och göra prioriteringar gentemot individer. En högre grad av samordning över geografi och verksamhetsgränser och förändringar i arbetssätt är andra åtgärder liksom att sänka ambitionsnivå på de delar av nämndens verksamheter som inte är lagstadgade.

Utan tillskott till budget blir konsekvensen att nämnden inte kan genomföra de satsningar som är nödvändiga för att på sikt kunna minska kostnader och klara kommande utmaningar. För att minska kostnader för köpt familjehemsvård och placeringar på HVB/SIS krävs en utbyggnad av hemmaplanslösningar och tidiga insatser. Nämnden behöver möjlighet att genomföra utvecklingsinsatser för att klara kompetensförsörjningen och den digitala transformationen. Effekten av dessa satsningar ger långsiktig positiv ekonomisk effekt och ger nämnden förutsättningar att klara sitt uppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente. Ett långsiktigt perspektiv är nödvändigt.

Remissfråga 2: Om nämnden tilldelas ytterligare medel, vad skulle nämnden nyttja dessa medel till? Hur skulle grunduppdraget utvecklas? Vilka satsningar skulle nämnden prioritera?

Om individ- och familjenämnden tilldelas ytterligare medel skulle satsningar inom ramen för grunduppdraget som ger effekt på lång sikt både på ekonomin, för medborgare och medarbetare prioriteras.

Nuvarande samhällsutveckling där drogbruk, gängkriminalitet och våld ökar kräver en annan typ av insatser, stöd och behandling. Satsning på tidiga och riktade insatser i arbetet mot droger och kriminalitet är avgörande. En utveckling av insatser för att möta behoven på hemmaplan är nödvändig för att minska placeringar i HVB/SiS och köpt familjehemsvård.

Satsningar på kompetensförsörjning och digitalisering är en annan prioriterad insats, då nämndens digitaliseringsbehov är omfattande och kompetensutmaningen en realitet nämnden står inför. En viktig del inom ramen för detta är införande av nytt processtöd och planeringsverktyg som utgör de mest grundläggande systemen för socialtjänstens verksamheter. Införandet är omfattande och resurskrävande men medför på sikt också nettonyttor i form av ökad effektivitet, säkerhet och kvalitet

för såväl berörda verksamheter som den enskilde samt skapar grundläggande tekniska förutsättningar för fortsatt digitalisering.

Satsning på verksamheten för mottagande av ensamkommande barn genom ett ramtillskott är av vikt om kommunen ska kunna behålla den kompetens och verksamhet som byggts upp. Det är inte längre möjligt att bedriva verksamheten enligt den standard som krävs med endast de statliga medel som tillförs kommunerna. En växande stad i Umeås storlek bör kunna säkerställa en viss beredskap för mottagande av barn på flykt.

Det finns stor potential i att realisera dessa omstrukturerings och utvecklingsinsatser och det skulle ge långsiktig positiv ekonomisk effekt om nämnden tilldelas ytterligare medel. Tillsammans kan vi se till att Umeå fortsätter vara en bra och trygg stad och kommun att leva och verka i.

§ 19

Diariennr: FN-2021/00147

Yttrande driftram 2023 samt förslag investeringsplan 2023-2026

Beslut

Fritidsnämnden beslutar

att fastställa reviderat yttrande över driftram 2023 enligt bilaga 1

att fastställa förslag till investeringsplan 2023-2026 enligt bilaga 2

att fastställa motivering till nya och förändrade investeringsprojekt
2023-2026 enligt bilaga 3.

Ärendebeskrivning

Driftram 2023

Stadsledningskontoret har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för budget- och investeringsprocess sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv för 2023. Där ingår förslag till nämndsramar för verksamhetsåret 2023, fritidsnämndens ram är enligt förslaget 143 899 tkr. Respektive nämnd ska besvara två remissfrågor i förhållande till förslaget om nämndsramar för 2023:

Remissfråga 1 - Bedömer nämnden att föreslagen ram för 2023 ger nämnden förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente?

Remissfråga 2 - Om nämnden tilldelas ytterligare medel, vad skulle nämnden nyttja dessa medel till? Hur skulle grunduppdraget utvecklas? Vilka satsningar skulle nämnden prioritera?

Investeringsplan 2023-2026

Nämnderna ska i enlighet med riktlinjer för budget- och investeringsprocess besluta om förslag till investeringar inom av kommunstyrelsen föreslagen investeringsram samt förslag till externförhyrningar för perioden 2023–2026. Kommunstyrelsen fattade

2021-10-12 beslut om nämndernas investeringsramar, vilken för fritidsnämnden uppgår till 56 888 tkr.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Yttrande driftram 2023

Bilaga 2. Förslag investeringsplan 2023-2026

Bilaga 3. Motivering till nya och förändrade investeringsprojekt 2023-2026

Beredningsansvariga

Monia Sundelin, controller

Fritidsnämndens beslutsordning

Yrkanden

Lennart Arvidsson (V) – att göra ett tillägg i inledningen av fritidsnämndens yttrande över driftram 2023 (bilaga 1) med ett förtydligande som ger en bakgrund till hur de senaste åren sett ut för fritidsnämnden.

En diskussion följer i nämnden kring yttrandet.

Ajournering

Sammanträdet ajourneras 25 minuter (kl. 14.55-15.20) och återupptas därefter.

Utifrån den diskussion som förts presenteras följande omskrivning av det fjärde stycket i yttrandet över driftram (bilaga 1). De tillägg som föreslås är markerade med kursiv stil:

Fritidsnämnden har en mycket ansträngd ekonomi efter flera år av utökning av verksamhet där anläggningar och ansvarsområden tagits inom driftram, utan att extra medel tillsatts. Föreslagen ram för år 2023 baseras på den tilldelade budgeten för 2022 och tar inte hänsyn till varken historik, verkligt index eller tillväxt. Betydande skillnad finns mellan fritidsnämndens behov och tilldelad ram.

Ordföranden uppfattar att det finns ett förslag till beslut – tjänsteskrivelsens förslag med tillägg i yttrandet över driftram 2023 enligt

Umeå kommun
Fritidsnämnden

Protokollsutdrag
2022-03-16

ovan. Ordföranden finner att fritidsnämnden beslutar i enlighet med detta förslag.

Beslutet ska skickas till
Kommunstyrelsen

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Kommunstyrelsen

Fritidsnämndens yttrande över driftram 2023

Stadsledningskontoret har sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv inklusive ramtilldelning per nämnd för verksamhetsåret 2023. Nämnderna ska yttra sig kring föreslagen ramtilldelning innan beslut tas av kommunfullmäktige i juni 2022.

Remissfråga 1 - Bedömer nämnden att föreslagen ram för 2023 ger nämnden förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente?

Svar: Delvis

Fritidsnämnden har en mycket ansträngd ekonomi efter flera år av utökning av verksamhet där anläggningar och ansvarsområden tagits inom driftram, utan att extra medel tillsatts. Föreslagen ram för år 2023 baseras på den tilldelade budgeten för 2022 och tar inte hänsyn till varken historik, verkligt index eller tillväxt. Betydande skillnad finns mellan fritidsnämndens behov och tilldelad ram.

Index

Verkligt index är högre än den uppräkningsindex med en procent som tidigare budgetprocess utgått från. De faktiska kostnadsökningar som tillkommer år 2023 bedöms uppgå till minst 5 mnkr. Detta med utgångspunkt i fritidsnämndens nuvarande budgetram med uppräkningsindex av lokalhyror samt övriga kostnader utifrån KPI medan löner räknas upp med samma index som för 2022.

Den utökning av ram om 3,5 mnkr fritidsnämnden tilldelats i förslaget, täcker alltså inte tillkommande behov för indexökningar, vilket innebär att heller inga extra medel finns till någon specifik verksamhet eller satsning, eller för att klara av tillväxten (se nedan).

Tillväxt

Genom att Umeå växer, ökar behovet av olika typer av idrotts- och

fritidsanläggningar men även nyttjandet av de befintliga. Under pandemin har vi särskilt sett en ökad efterfrågan på våra friluftsanläggningar.

Att arbeta för en god folkhälsa är centralt i fritidsnämndens verksamheter. Genom våra anläggningar, mötesplatser och föreningar ökar både rörelse och det sociala samspelet, två ting som vi vet förebygger fysisk och/eller psykisk ohälsa.

För att tillgodose den växande befolkningen med ett rikt och jämlikt fritidsutbud behöver fritidsnämnden mer resurser. Fler besökare på exempelvis mötesplatser/fritidsgårdar kräver mer personal. Fler som nyttjar friluftslivet kräver mer underhåll. Tillkommande anläggningar, såväl större (exempelvis idrottshallar) som mindre (exempelvis isbanor, grillplatser) kräver tillskott som täcker både driftmedel och personella resurser. Flera nya anläggningar har tillkommit, senast Jubileumshallen på Teg samt Thoren arena. Andra exempel på större anläggningar som tillkommit de senaste åren är Kampsportens hus, Gymnastikens hus samt Navet. Fritidsnämnden har även fått nya ansvarsområden utan att medel tillförts (exempelvis skötsel av Norrbykärs brygga samt fotbollstältet). Tillkommande anläggningar och nya ansvarsområden har urholkat såväl drift- som investeringsram. Fler utökningar är ej möjligt att hantera med befintlig organisation och budgetram.

För att nå det uppsatta befolkningsmålet i Umeå kommun på 200 000 invånare krävs förutom arbeten och bostäder, även attraktiva livsmiljöer. Fritidsnämnden möjliggör för Umeås befolkning att nyttja idrotts- och fritidsanläggningar samt friluftsområden. Fritid erbjuder badupplevelser och friskvård, möjliggör fritidsaktiviteter och skapar attraktiva mötesplatser för unga liksom för vuxna med intellektuell funktionsnedsättning. Fritid stöttar också föreningslivet och främjar det ideella engagemanget. Om fritidsnämnden fortsättningsvis ska kunna arbeta för attraktiva livsmiljöer, och dessutom kunna möta den ökande befolkningens behov och efterfrågan, krävs ytterligare medel.

Åtgärder

De åtgärder fritidsnämnden avser vidta för att verkställa sitt grunduppdrag inom föreslagen ramtilldelning är:

Avveckling av verksamhet, i första hand fokus på delar som inte tydligt ingår i fritidsnämndens grunduppdrag samt ej tillhör fritidsnämnden enligt gällande gränsdragningslista.

Minskad servicenivå och/eller utbud (exempelvis spåra mer sällan, mindre

vedutkörning, färre isbanor) samt minskad tillgänglighet (exempelvis minskade öppettider på bad och/eller fritidsgårdar).

Vid prioritering av åtgärder kommer medborgarfokus samt grönstrukturkartan vara utgångspunkter. Så långt det är möjligt ha kvar verksamhet och utbud som skapar mest värde för pengarna, samt sträva efter ett jämlikt utbud av Fritids anläggningar och verksamheter sett till Umeås stadsdelar och landsbygd.

Ytterligare åtgärder för att verkställa grunduppdraget inom föreslagen ramtilldelning är att ta fram förslag på ökade taxor vid uthyrning av idrottsanläggningar och/eller entrépriser för bad och friskvård.

Remissfråga 2 - Om nämnden tilldelas ytterligare medel, vad skulle nämnden nyttja dessa medel till? Hur skulle grunduppdraget utvecklas? Vilka satsningar skulle nämnden prioritera?

Om ytterligare medel tilldelas, är det möjligt att bibehålla nuvarande verksamhet och flera av ovan nämnda åtgärder blir ej längre aktuella. D v s fritidsnämnden behöver inte avveckla verksamhet eller minska på utbud och tillgänglighet. Inte heller finns då behov att öka taxor och entrépriser.

Extra satsningar fritidsnämnden avser prioritera om ytterligare medelstilldelning:

Gratis lovaktiviteter för barn och unga

Ett av kommunens mål om goda livsvillkor handlar om att minska barnfattigdomen. Fritidsnämnden har därför under många år samordnat gratis lovaktiviteter för barn och unga tillsammans med bland annat andra nämnder, föreningslivet och Fritidsbanken med målet att alla barn, oavsett vårdnadshavarnas ekonomiska förutsättningar, har rätt till ett fint och roligt lov. Dock har budget för detta aldrig funnits inom fritidsnämndens ram, externa medel har varit en förutsättning för att kunna genomföra satsning på loven. Om nämnden skulle tilldelas ytterligare medel och gratis lov kunde hanteras inom nämndens ordinarie budget, skulle det innebära bättre förutsättningar för planering och genomförande. Med ökad förutsägbarhet skapas möjlighet att få ut mer värde för pengarna.

Grössjön

I den nya skötselplanen för Grössjön, just beslutad av Kommunfullmäktige, har fritidsnämnden blivit tilldelad ansvar och förvaltning för; skyltar friluftsliv, rastplatser och friluftsliv, stigar och spångar samt tillsyn

anläggningar. För att detta ska vara genomförbart krävs ytterligare medel, med nuvarande budgetram är det ej möjligt att avsätta resurser till ovan nämnda ansvarsområden.

Stefan Hildingsson
Fritidsdirektör

Monia Sundelin
Controller

§ 16

Diariernr: KU-2021/00044

Yttrande förslag till driftsram för Kulturnämnden - Planeringsförutsättningar/direktiv, budget och investeringar 2023-2026

Beslut

Kulturnämnden beslutar

att anta upprättat yttrande till kulturnämndens driftsram 2023 med strykning under remissfråga 1:1 punkt 1 och remissfråga 2 punkt 5, "...kommungemensamma/kommunövergripande arrangemang såsom [...] ~~Rally-VM,~~" och med tillägg under remissfråga 1:2 punkt 1, göra en grundlig analys av befintlig budget i höst och omfördela medel inom nämndens ram, "vilket innebär nedskärningar inom kulturnämndens verksamheter,"

att paragrafen är omedelbart justerad.

Ärendebeskrivning

I stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2023 ingår förslag till nämndsramar för verksamhetsåret 2023. Nämnden ska besvara följande remissfrågor i förhållande till förslaget om nämndsramar för 2023:

Remissfråga 1 - Bedömer nämnden att föreslagen ram för 2023 ger nämnden förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente?

Yttrande över ovanstående fråga ska besvaras med ja, nej eller delvis. Om nämnden svarar nej eller delvis ska nämnden utförligt beskriva:

1. Vilka antaganden bedömningen vilar på
2. De åtgärder nämnden avser vidta för att verkställa sitt fastställda grunduppdrag inom föreslagen ramtilldelning. Nämnden kan ej föreslå

åtgärder som huvudsakligen får stor negativ inverkan för annan nämnd eller samhällsaktör. Eventuella åtgärder ska ge positiv nettoeffekt, vara realistiska och genomförbara.

Remissfråga 2 - Om nämnden tilldelas ytterligare medel, vad skulle nämnden nyttja dessa medel till? Hur skulle grunduppdraget utvecklas? Vilka satsningar skulle nämnden prioritera?

Om nämnden bedömer att nämnden får för stor tilldelning bör nämnden i sitt yttrande påtala detta.

Bakgrund

Förslaget till totalram baseras på de beslut om skattesats och utdelning från kommunala bolag som kommunfullmäktige fastställde den 21 juni 2021. Detta innebär att förslaget baseras på:

- 2022 års fastställda skattesats, (22,80)
- Utdelning från Umeå Kommun Företag AB, (0 kr)

Fastställd modell för totalramberäkning utgår från den av kommunfullmäktige senast beslutade budgeten och flerårsplanen. Den revideras med skatteintäkter och statsbidrag enligt regeringens bedömning över skatteunderlagets utveckling i höstpropositionen i kombination med Umeå kommuns egen befolkningsprognos enligt senaste budgetbeslut. Vidare justeras kostnader för pensioner enligt senaste beräkning från avtalad pensionsförvaltare.

Den fördelningsbara ramen avser vad som kvarstår efter att prognosticerade intäkter från skatter och bidrag, kraftverksamhet samt eventuell utdelning reducerats för resultatkrav och särskilda åtaganden

Enligt fastställd modell föreslås styrelse och nämnder erhålla samma procentuella andel av den fördelningsbara ramen som i kommunfullmäktiges senast beslutade budget. Föreslagen budgetram för nämnd innefattar medelstilldelning för samtliga kostnader för nämndens verksamhet i 2023 års prisnivå. Budgetramarna är nettokostnadsramar för styrelse och nämnder.

Ramarna har fastställts utifrån nuvarande organisation. Eventuella organisationsöversyner och/eller överföring av verksamheter till nytt ansvar regleras genom beslut om tekniska förändringar av budgetramarna.

Beslutsordning

Yrkande

Wilmer Prentius (V)

- att under remissfråga 1:1 punkt 1 och remissfråga 2 punkt 5 stryka Rally-VM som ett exempel på kommungemensamma arrangemang
- -att under remissfråga 1:2 punkt 5 stryka, "om det finns verksamhet som inte tydligt ingår i grunduppdraget ska den verksamheten upphöra"
- att stryka under remissfråga 1:2 punkt 6 stryka, "nyttja digitaliseringens potential"
- att lägga till under remissfråga 1:2 punkt 1, "vilket innebär nedskärningar inom kulturnämndens verksamheter,"

Liv Granbom (M)

- att omformulera texten under remissfråga 1:1 punkt 1 och remissfråga 2 punkt 5 till, "ärligen återkommande kommungemensamma program" och stryka alla exempel

Meta Tunell (L) – bifall till tjänsteskrivelsen.

Ali Yasin Dahir (S) -bifall till Vänsterpartiets första yrkande.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till Vänsterpartiets yrkande mot Moderaternas yrkande mot tjänsteskrivelsen när det gäller formulering av svar på remissfråga 1:1 punkt 1 och remissfråga 2 punkt 5.

Ordförande finner att nämnden beslutar bifalla Vänsterpartiets förslag.

Bifall till Vänsterpartiets yrkande att stryka formulering av svar på remissfråga 1:2 punkt 5 och 6 mot bifall till tjänsteskrivelsen. Ordförande finner att nämnden beslutar bifalla tjänsteskrivelsen.

Bifall till Vänsterpartiets yrkande om tillägg under remissfråga 1:2 punkt 1 mot bifall till tjänsteskrivelsen. Ordförande finner att nämnden beslutar bifalla Vänsterpartiets tilläggsyrkande.

Beslutsunderlag

Umeå kommun
Kulturnämnden

Protokollsutdrag
2022-03-23

Förslag till yttrande över driftsram 2023 för Kulturnämnden

Beredningsansvariga

Fredrik Lindegren, Peter Gustavsson, Leif Mårtensson

Beslutet ska skickas till

KS Diarium

Dan Gideonsson

Thomas Jakobsson

YTTRANDE KULTURNÄMNDEN

Remissfråga 1

Bedömer nämnden att föreslagen ram för 2023 ger nämnden förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente?

Delvis

1. Vilka antaganden bedömningen vilar på

2023

Med tilldelad ram klarar Kulturnämnden till stora delar att verkställa sitt uppdrag. Några av uppdragen är dock svåra att klara med befintlig ram

- bland annat ser vi den ökade mängd kommundemensamma arrangemang såsom nationaldagen, nyårsfirandet, mm som ålagts förvaltningen utan att medel tillförts.
- Väven som sedan invigningen utgjort en viktig plats för kommunens kulturföreningar att arrangera evenemang i. Genom att kunna erbjuda kulturföreningarna en rabatterad hyra bibehåller Väven sin kulturprofil och sin ursprungliga verksamhetsidé trots att kulturnämndens kostnader för verksamheten successivt har ökat.

För övrigt görs bedömningen att grunduppdraget klaras inom befintlig ram under förutsättning att

- den indexökning för löner som tilldelats stämmer överens med gällande avtalsrörelse för år 2023
- nivån på erhållna statsbidrag från Kulturrådet, Kungliga biblioteket och Arbetsförmedlingen ligger på ungefär samma nivå som tidigare.
- de undantag från heltidsinförandet som Kulturförvaltningen beviljats kvarstår
- inga nya okända volymökningar uppstår
- kraftigt ökande priser på böcker, tidningar/tidskrifter inte uppstår

Osäkra faktorer

- Arbetsrätt. Det infördes en särskild regel från 1 oktober 2021 som innebär att konverteringstiden att få en tillsvidareanställning sänks från 24 månader till 18 månader för arbetstagare som har vikariatsanställning eller allmän visstidsanställning, detta ställer krav på att en ännu mer noggrann personalplanering än idag blir nödvändig för att hålla budgeten i balans

2024 - och framåt

- Umeå växer och det påverkar kulturnämndens verksamheter. Bland annat fler bibliotek under kommande år medför ökade driftskostnader.

2. De åtgärder nämnden avser vidta för att verkställa sitt fastställda grunduppdrag inom föreslagen ramtilldelning. Observera att nämnden ej kan föreslå åtgärder som huvudsakligen får stor negativ inverkan för annan nämnd eller samhällsaktör. Eventuella åtgärder ska ge positiv nettoeffekt, vara realistiska och genomförbara.

- göra en grundlig analys av befintlig budget i höst och omfördela medel inom nämndens ram, vilket innebär nedskärningar inom kulturnämndens verksamheter,
- fortsätta den ekonomistyrning/-uppföljning som görs idag på förvaltningen under innevarande budgetår och som innebär att nämndens ram är överordnad respektive verksamhets ram (över- och underskott pareras under budgetåret)

- vakans till följd av pensionsavgångar eller dylikt ska tillsättas utifrån verksamhetens aktuella behov
- om det finns verksamhet som inte tydligt ingår i grunduppdraget ska den verksamheten upphöra
- nyttja digitaliseringens potential

Remissfråga 2

Om nämnden tilldelas ytterligare medel, vad skulle nämnden nyttja dessa medel till? Hur skulle grunduppdraget utvecklas? Vilka satsningar skulle nämnden prioritera? Om nämnden bedömer att nämnden får för stor tilldelning bör nämnden i sitt yttrande påtala detta.

- att avgifterna kan tas bort/reduceras i Kulturskolan.
- för biblioteket en utökning av två heltidsanställda till biblioteksbusen och lite ökade kostnader för drivmedel mm vilket skulle göra det möjligt att nyttja biblioteksbusen under helgerna. Vi skulle kunna nyttja en redan gjord investering, biblioteksbusen i fler timmar per vecka och skulle kunna erbjuda en väsentligt bättre service till barnfamiljer med flera, boende på landsbygden Umeå kommun.
- att införa Mer-öppet på fler bibliotek.
- för Kulturskolan att finnas mer i socioekonomiskt svaga områden och erbjuda även öppen verksamhet gör att vi också har behov av musiklärare på ett annat sätt – gärna semesteranställda och mer generalister än instrumentlärare.
- ökad driftsram skulle möjliggöra att Kulturförvaltningen i högre grad med ytterligare personella resurser och driftsmedel kan planera och genomföra de årligt återkommande kommunövergripande arrangemang såsom nationaldagen, medborgarceremoni, nyårsafton, höstljus och bidrar med kompetens vid behov, exempelvis genom digitala sändningar som ålagts förvaltningen.
- ökad driftsram skulle säkerställa en fortsatt rabatterad hyrs för kommunens kulturföreningar i Väven.

Ökad driftsram skulle även kunna möjliggöra:

- ett utökat medieanslag som skulle uppskattas av våra brukare, öka tillgången till e-media skulle vara prioritet men även tillskott till pappersböcker och dagstidningar för att både öka bredden på utbudet och kunna korta köerna på efterfrågade titlar.
- för Kulturskolan att ersätta projektstöd med ordinarie verksamhet men också kunna etablera en rad nya ämnen i kursverksamheten och möta ökad efterfrågan på ämnen hos barn och unga såsom att införliva cirkus, film och slöjd i Kulturskolans ordinarie utbud.
- för Kulturskolan att ha en förvaltningsbil, en van, för transporter av skrymmande instrument, teknisk utrustning när vi kör till skolor och förskolor etc.
- att föreningar och festivaler i större utsträckning skulle kunna erhålla de belopp som söks

§ 24

Diarienumr: SK-2021/00511

FGN: Planeringsdirektiv 2023

Beslut

För- och grundskolenämnden beslutar

- att godkänna förslag avseende grunduppdrag och reviderat reglemente enligt bilaga 1
- att med redaktionella ändringar godkänna förslag till yttrande avseende nämndramar drift enligt bilaga 2
- att godkänna förslag till yttrande avseende programbeskrivning enligt bilaga 2
- att med redaktionella ändringar fastställa förslag till investeringsplan 2023–2026 inom den investeringsram som kommunstyrelsen beslutat enligt bilaga 3
- att fastställa skriftlig motivering till föreslagna investeringar enligt bilaga 4
- att genom detta beslut uppmärksamma att det finns behov av investeringsmedel i IT-utrustning/digitala enheter som enligt investeringsprocessen ska ingå i tekniska nämndens inriktningsram.
- att godkänna förslag på översiktlig beskrivning av nämndens verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning enligt bilaga 5
- att ärendet förklaras omedelbart justerat

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade vid sitt sammanträde i mars 2021 om riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun. I riktlinjen ställs krav på att respektive nämnd ska:

- upprätta förslag till grunduppdrag,
- beskriva den verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning nämnden avser nyttja för genomförande av grunduppdrag samt
- genomföra översyn och vid behov föreslå revidering av reglementet inom ramen för Anvisning om grunduppdrag samt översyn av nämndernas reglemente.

Vidare ska nämnderna enligt kommunfullmäktiges riktlinjer för budget och investeringsprocess och tillhörande anvisningar Planeringsdirektiv 2023, yttra sig över nämndramar för drift och investeringar samt programbeskrivningar genom besvarande av tre remissfrågor. Nämndens förslag och yttranden ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 25 mars 2022.

Beslutsunderlag

Beslutsbilagor:

Bilaga 1 Grunduppdrag och reviderat reglemente_förslag

Bilaga 2 Nämndramar drift och programbeskrivning_förslag

Bilaga 3 Investeringsplan 2023-2026_förslag

Bilaga 4 Skriftlig motivering till nya och förändrade investeringar och externförhyrningar_förslag

Bilaga 5 Översiktlig beskrivning av nämndens verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning_förslag

Verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning:

Bilaga 6 Uppdragsplan 2022

Bilaga 6b Styrkort 2022

Bilaga 7 Årshjul 2022

Bilaga 8 Delegationsordning

Bilaga 9 Årsbokslut 2021

Bilaga 9b Uppföljning styrkort 2021

Bilaga 10 Intern kontroll, uppföljning 2021

Riktlinjer, anvisningar och reglemente:

Bilaga 11 Riktlinje för aktiverande styrning

Bilaga 12 Anvisning om grunduppdrag samt översyn av nämndernas reglementen

Bilaga 13 Anvisning för nämnder och bolags yttrande över
planeringsdirektiv för
2023

Bilaga 14 Beskrivning av Umeå kommuns budget- och investeringsprocess

Bilaga 15 Förslag till planeringsdirektiv och budget inkl
programbeskrivningar för
2023

Bilaga 16 Reglemente för Umeå kommuns styrelser och nämnder, 2018-
11-26

Beredningsansvariga

Emma Steen, utbildningsjurist

Maria Runarsdotter, kanslichef

Sofia Öberg, ekonomichef

Yrkanden

Socialdemokraterna, Liberalerna, Moderaterna och Centerpartiet för
bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Inga motyrkanden finns.

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag till beslut, inklusive
påtalade redaktionella ändringar, bifall mot avslag, och finner att
nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.

Beslutet ska skickas till

ksdiarium@umea.se

Förslag och beskrivningar ska delges i word-format och vara
redigeringsbara.

För- och grundskolenämndens yttrande över föreslagen budgetram för 2023.

För- och grundskolenämndens har i planeringsdirektiv inför budget 2023 tilldelats en föreslagen ram för år 2023 med -2 190 151, vilket motsvarar 28,99 % av den totala fördelningsbara ramen. Jämfört med den beslutade budgetramen för 2022 medför det en ökning med 53 346 tkr till 2023. För kommande år 2024, 2025 och 2026 sker en årlig ökning med 65 828 tkr, 86 748 tkr och 84 240 tkr.

Remissfråga 1 - Bedömer nämnden att föreslagen ram för 2023 ger nämnden förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente? Yttrande över ovanstående fråga ska besvaras med Ja, nej eller delvis.

Nej, nämnden kompenseras inte fullt ut för index, ökat antal barn och elever samt sitt nämnds uppdrag utifrån gällande planeringsdirektiv och anvisningar.

Om nämnden svarar nej eller delvis ska nämnden utförligt beskriva:

1. Vilka antaganden bedömningen vilar på

Förändring av antalet barn och elever

För- och grundskolenämnden är till stor del volymberoende och påverkas av att Umeå Kommun växer, vilket medför ett ökat antal barn och elever årligen. Utgångspunkten för beräkningarna kommer därmed i första hand från befolkningsprognosen som prognostiserar antalet barn och elever i respektive ålder. Det är enligt framtagna anvisningar befolkningsprognosen från mars 2021 som ska ligga till grund för beräkningarna. Befolkningsprognosen från mars 2021 visar på att antalet barn och elever utvecklas enligt tabell nedan:

Befolkningsprognos, P21						
För och grundskola	Åldersgrupp	Förändring 2022	Förändring 2023	Förändring 2024	Förändring 2025	Förändring 2026
Förskola	1-5 år	-86	68	109	126	138
Fritidshem	6 år	18	7	-28	7	22
Fritidshem	7-9 år	-60	17	40	10	-12
Fritidshem	10-12 år	5	32	1	-17	18
Grundskola	6 år	18	7	-28	7	22
Grundskola	7-9 år	-60	17	40	10	-12
Grundskola	10-12 år	5	32	1	-17	18
Grundskola	13-15 år	125	133	110	38	32

För år 2021 redovisar för- och grundskolenämnden stora avvikelser gentemot budget framförallt på grund av att budgeterade volymer inte överensstämmer med verkligt utfall. Budget för 2021 baseras på befolkningsprognos från mars 2020, befolkningsprognosen för 2021 nedreviderades ganska kraftigt i mars 2021. För- och grundskolenämndens yttrande inför budget 2023 baseras på befolkningsprognosen från mars 2021, det verkliga utfallet av befolkningsutvecklingen verkar dock ligga under den prognostiserade nivån. Vilket kan få effekt på beräkningarna då hänsyn inte kan tas

till ev. justering för eventuell felaktighet i prognosen i beräkningarna då underlag inte finns tillgängligt vid tid för yttrande.

Utöver befolkningsprognosen har antagande gjorts utifrån hur många barn och elever som bedöms finnas i verksamheten. Det är befolkningsprognosen från mars 2021 som ligger till grund för bedömningen av antalet barn och elever i verksamheten. Andelen barn och elever i förhållande till befolkningsprognosen som bedöms finnas i verksamheten prognostiseras som tidigare år enligt nedan:

- 100 % av barnen 6-15 år beräknas vara i skolan
- 94 % av barnen 1-5 år beräknas vara i förskolan
- 97 % av 6-åringarna, 94 % av barnen 7-9 år och 36 % av barnen 10-12 år beräknas vara i fritidshem

Under det senaste året har andelen barn och elever i förskola och fritids varit lägre än det som legat till grund för beräkningarna, vilket är ytterligare en del i förklaringen till nämndens överskott för 2021. Justeringar av detta har gjorts inför budget 2023 men då vi de senaste två åren befunnit oss i en pandemi har vi inte sänkt nivån till 2021 år utfall. Eftersom vi med säkerhet inte kan säga att andelen barn och elever i förskola och fritids kommer att ligga på samma nivå som 2021. I beräkningarna prognostiseras att andelen i verksamheten kommer att återgå till högre nivåer än år 2021.

Samtliga barn och elever som finns inom nämndens område kommer inte från Umeå Kommun och ingår därmed inte i befolkningsprognosen. Det finns möjlighet även för barn och elever som inte är folkbokförda i Umeå Kommun att delta i nämndens verksamheter. Utöver barn och elever från andra kommuner finns det barn och elever folkbokförda i Umeå Kommun som väljer en fristående enhet eller annan kommun. Eftersom Umeå Kommun organiserat sig på sådant sätt att samtliga kostnader från försörjningsprocesserna (måltid, fastighet, IT m.m.) inte ingår i nämndens budget medför det en högre "prislapp" för nämnden för de barn och elever som väljer fristående enhet eftersom de enligt skollagens bidrag på lika villkor ska ersättas med kostnader som för Umeå Kommun inte ingår i nämndens uppdrag. Eftersom det är olika "prislappar" för barn och elever i kommunala och fristående enheter görs antagande utifrån hur många barn och elever som finns inom fristående enhet. Inför 2023 antas antalet barn och elever i fristående enhet öka jämfört med 2022.

Utöver ovanstående har bedömning gjorts att grundsärskolans ansvar för omsorg under skoltid har ökat, motsvarande ungefär 3 mnkr.

Beräkningen av volymer baseras sig på samma personaltäthet och ambitionsnivå som för 2022.

Utifrån ovanstående beräkningar baserat på de uppgifter som finns tillgängliga vid tid för yttrandet uppstår ett behov av kompensation för förändring av antalet barn och elever i verksamheten till totalt ungefär 26 mnkr.

Prisnivå

Beräkning av löneindex baseras på senast tillgängliga uppgifter vilket är samma index som för budget 2022. Indikationer finns på att löneindex för 2023 kommer att vara högre än för 2022, vilket i så fall kommer att förändra beräkningen av kostnad för index.

Utöver löneindex har beräkning av bedömd kostnadsnivå gjord för 2022. I jämförelse med beräkningar för budget 2022 har hänsyn tagits till skollagens bidrag på lika villkor, kostnader och

intäkter för elever i fristående enheter eller från andra kommuner har viktats utifrån en del personalkostnader respektive en del driftskostnader.

I övrigt har indexering gjorts på samma nivå som 2022. Totalt sett bedöms behovet för index vara ungefär 57 mnkr. Baserat på tillgängliga uppgifter vid tid för yttrandet.

Förändring i nämndens lagstadgade uppdrag

Ägar- och ledningsprövning

Den 1 januari 2019 trädde skärpta lagregler i kraft gällande ägar- och ledningsprövning i Skollagen. För kommunens del innebär de skärpta kraven att ytterligare omständigheter ska bedömas i godkännandeprovning och tillsyn av fristående förskolor och vissa fristående fritidshem. (sådana som inte anordnas vid en fristående skolenhet med förskoleklass, grundskola eller grundsärskola). När det gäller fristående skolor är det Skolinspektionen som prövar och har tillsyn över de skärpta kraven.

Enligt lydelsen i 2 kap. 5 § skollagen ska godkännande lämnas om den enskilde:

1. genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten
2. har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, och
3. i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Vidare krävs att den enskilde i övrigt bedöms lämplig.

Kraven ska vara fortlöpande uppfyllda och behöver därför vara föremål för löpande tillsyn.

Enligt 2 kap. 5 a § skollagen ska prövningen ifråga om en juridisk person avse:

1. den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten
2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter
3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, och
4. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.

Bedömningen ska göra samlat för hela den aktuella kretsen och prövning av berörda ska ske i förhållande till den aktuella verksamheten.

För- och grundskolenämnden har inte befintliga resurser att tillgå för att kunna utföra den ägar- och ledningsprövning som lagen ställer krav på. För att kunna tillgodose det tidigare utökade lagkravet behövs kompensation i form av resurser motsvarande en årsarbetare, ungefär 0,7 mnkr.

Fler barn ska börja i förskolan

Deltagandet i förskolan är lägre bland exempelvis barn med annat modersmål än svenska och barn i socioekonomiskt utsatta familjer. I en lagrådsremiss planerar regeringen lämna förslag som ska leda till att fler barn börjar i förskolan. Ett av förslagen är att kommuner ska ta kontakt med vårdnadshavarna till de barn som inte har en förskoleplats.

Regeringen föreslår att varje kommun ska vara skyldig att, genom uppsökande verksamhet, ta kontakt med vårdnadshavare till de barn som inte har en plats i förskolan. Kommunen ska informera om förskolans syfte och barnets rätt till förskola, och den första kontakten ska tas inför hösten det år barnet fyller tre år.

Barn som har bott i Sverige kort tid, eller som har vårdnadshavare som har bott i Sverige kort tid, ska erbjudas plats i en förskola även i de fall då vårdnadshavarna inte har sökt förskoleplats. Kommunerna ska också sträva efter att aktivt erbjuda plats till andra barn som har behov av förskola för sin språkutveckling.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2023.

För att kunna tillgodose detta lagkrav bedöms att nämnden behöver kompenseras med ytterligare medel motsvarande en årsarbetare, ca 0,7 mnkr som arbetar med den uppsökande verksamheten. Målgruppen 5-åringar som inte finns inom förskolans verksamhet bedöms vara liten för Umeå Kommun, men planering och beräkning utifrån att fler barn kommer att finnas i verksamheten behöver ligga till grund för framtida beräkningar och planering av förskolelokaler.

Elevhälsa

Regeringen beslutade den 20 juli 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att kartlägga och analysera skolornas stöd- och elevhälsoarbete och lämna förslag i syfte att skapa bättre förutsättningar för elever, såväl flickor som pojkar, att nå de kunskapskrav som minst ska nås. Den 20 februari 2020 beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv som innebär att utredaren även ska analysera regleringen av tillgång till elevhälsa och föreslå en ändring så att det förtydligas vad som är acceptabel lägstanivå, föreslå hur det kan göras obligatoriskt att till en myndighet redovisa uppgifter om hur många skolläkare, skolsköterskor, psykologer och kuratorer det finns i förhållande till antalet elever och föreslå hur denna redovisning ska gå till.

Slutbetänkandet redovisades den 26 februari 2021 i SOU 2021:11 och föreslår bland annat att en numerär reglering av lägstanivå för tillgång av elevhälsan ska införas.

- Skolläkare får ansvara för högst 7 000 elever
- Skolsköterska får ansvara för högst 430 elever
- Psykolog får ansvara för högst 1 000 elever
- Kurator får ansvara för högst 400 elever.

SOU2021:11 ger en tydlig inriktning mot en lägstanivå i kommunerna gällande tillgång av elevhälsans olika professioner med inriktning år 2024. Lägstanivån ska uppfattas som en lägsta nivå, utredningen understryker att många huvudmän kommer att behöva ha en högre tillgång för att elevhälsan ska kunna fullgöra sitt uppdrag. Regleringen bör vara lika för alla skolformer.

För grundskolan i Umeå kommun innebär regeringens förslag att personaltätheten måste öka inom tre av fyra personalkategorier för elevhälsan till 2024 med:

- Skolläkare - behov av utökning med 1,1 tjänster
- Kurator - behov av utökning med 13,4 tjänster
- Skolsköterska - behov av utökning med 4,1 tjänster
- Skolpsykolog - inget behov av ökning

2. De åtgärder nämnden avser vidta för att verkställa sitt fastställda grunduppdrag inom föreslagen ramtilldelning. Observera att nämnden ej kan föreslå åtgärder som huvudsakligen får stor negativ inverkan för annan nämnd eller samhällsaktör. Eventuella åtgärder ska ge positiv nettoeffekt, vara realistiska och genomförbara.

Den föreslagna ramen och anvisningar som gäller gällande beräkning av volymer och index gör att nämnden inte kan fullfölja sitt grunduppdrag. Budgetprocess som gäller från och med budgetår 2023, utgår från en fördelningsbar ram. Den fördelningsbara ramen fördelas till nämndsramar så att respektive nämnd erhåller samma procentuella andel av den fördelningsbara ramen som i kommunfullmäktiges senast beslutade budget. Föreslagen ram för budget år 2023 baseras på den tilldelade budget för 2022. Den fördelningsbara ramen tar inte hänsyn till förändring av antalet elever eller index utan baseras på kommunfullmäktiges senaste beslutade budget.

Att hänsyn vid fördelning av föreslagen ram inte tas till förändring av barn och elever samt index påverkar för- och grundskolenämnden i stor utsträckning. Nämnden har stor ökning av volymer de kommande åren och är en personaltät nämnd med i stor utsträckning välutbildad personal med relativt sett höga löneökningar, vilket ger ett genomsnittligt högre index.

Den föreslagna ramen som tilldelats för- och grundskolenämnden är 53 346 tkr högre än ramen för 2022. Beräknad ökning i index för nämnden är ungefär 57 000 tkr och beräknad kostnadsökning för tillkommande elever uppgår till ungefär 26 000 tkr, utöver detta tillkommer ytterligare tidigare beskrivna behov motsvarande 1 400 tkr baserat på uppgifter tillgängliga vid tid för yttrandet. Den föreslagna ramen ger varken kompensation för kostnadsökningar eller ökning av volymer. Vilket innebär att nämnden inte fullt ut kan tillgodose sitt grunduppdrag och behålla samma ambitionsnivå som för 2022.

Utifrån den föreslagna ramen uppkommer en differens på ca 31 000 tkr mellan de medel som behövs för att kunna fullfölja grunduppdraget och den föreslagna ramen.

För att komma i ram utifrån de uppgifter som finns att tillgå vid tidpunkt för yttrandet kommer ett flertal större åtgärder att bli nödvändiga. Vi ser även att den föreslagna ramen på lite längre sikt har relativt knapp tilldelning även om 2023 är lägst. Skulle normsättning inom elevhälsan bli lagstadgad från år 2024 och inga ytterligare medel bli tillgängliga kan resurser komma att behöva omprioriteras och medföra sänkt ambitionsnivå på andra områden. Den föreslagna ramen för år 2023-2026 innebär att större långsiktiga åtgärder kan behöva vidtas.

I första hand behöver översyn göras av icke lagstadgad verksamhet som exempelvis, Idean, Naturskolan och administrativa resurser där man behöver se över den ambitionsnivå som finns och sluta utföra vissa saker. Detta innebär en sänkt kvalitet och risk för ökad arbetsbelastning för chefer och medarbetare.

Kompetenscentrum för flerspråkighet bedriver modersmålsundervisning och verkar för att alla barn och elever med ett annat modersmål än svenska ska få möjlighet att utveckla och stärka detta. Den föreslagna ramen medför att även ambitionsnivån inom lagstadgad verksamhet exempelvis kompetenscentrum för flerspråkighet kan behöva sänkas.

Då tilldelningen till för- och grundskolenämnden är låg utifrån den föreslagna ramen både på kort och lång sikt behöver större åtgärder vidtas. En minskning av de resurser (barn och elevpeng) som tilldelas enheterna behöver genomföras vilket medför personalminskningar som ger större grupper inom förskola och fritidshem samt färre lärare och elevhälsopersonal inom grundskola.

Baserat på nettokostnadsavvikelsen bör en högre andel av de minskade resurserna avse personalminskningar på fritidshemmen men även personalminskningar inom grundskola och förskola kommer att behöva genomföras. Större barngrupper inom förskolan och fritidshem kan komma att ställa krav på anpassade större lokaler för att kunna öka barngruppernas storlek. Större barngrupper skulle också kunna innebära att nämnden inte kan ta del av statsbidraget kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan fullt ut.

En konsekvens av föreslagen budgettilldelning är att en omprioritering av de resurser som tilldelas grundskolan behöver genomföras. Nuvarande elevpeng till åk 7-9 motsvarar idag inte de resurser som behövs för att skolan ska kunna genomföra undervisningen i ämnen och klasser utifrån gällande nationell timplan samt också ge eleverna tillgång till särskilt stöd med speciallärarkompetens. Utifrån föreslagen budgetram bedöms inte möjlighet finnas att tillskjuta medel till undervisning i åk 7-9. En omprioritering behöver då göras från undervisning och stödresurser för elever i framför allt förskoleklass och lågstadium.

I gällande resursfördelningsmodell har resurser till årskurs 1-3 prioriterats då läs och skrivinläring samt grundläggande matematiska kunskaper i tidiga åldrar är en förutsättning för att i senare årskurser kunna nå kunskapsmålen. En omfördelning av resurser från åk 1-3 riskerar därför att kommunens skolor inte kan uppfylla den läs och skrivgaranti som infördes i skollagen 2019 och som kan medföra att ett ökat antal elever inte får tillräckliga stödinsatser för att nå kunskapsmålen i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 3.

Nettokostnadsavvikelsen

Kommunfullmäktige har i planeringsförutsättningar för 2022 och plan 2023 - 2025 beslutat om att ge samtliga nämnder i uppdrag att fram till 2025 minska nettokostnadsavvikelse i relation till jämförbara större städer. Nettokostnadsavvikelsen för förskola, fritidshem och grundskola inkluderar även kostnader som ligger utanför för- och grundskolenämndens ansvarsområde, exempelvis kostnader för lokaler, måltider, vissa IT-kostnader som ingår i lärverktyg m.m.

Umeå Kommun har låg nettokostnadsavvikelse för förskola och grundskola, däremot är nettokostnaden betydligt högre för fritidshem. Fritidshem har en större andel av befolkningen i verksamheten, vilket inte tas hänsyn till i beräkning av nettokostnadsavvikelsen. Skulle Umeå Kommun ha haft samma andel av befolkningen som större stad i fritidshem skulle nettokostnaden ha varit 55 mnkr lägre för år 2020. Nettokostnadsavvikelsen har för förskola, grundskola och fritidshem minskat de senaste åren och för förskola, grundskola och fritidshem är avvikelsen låg om hänsyn tas till andel av befolkningen i fritidshem.

Det har framkommit att det kan finnas briser i det underlag som ligger till grund för nettokostnadsavvikelsen. Ska nettokostnadsavvikelsen användas som ett mått och finnas med som uppdrag från kommunfullmäktige förutsätter det att underlag är kvalitetssäkrade.

Remissfråga 2 - Om nämnden tilldelas ytterligare medel, vad skulle nämnden nyttja dessa medel till? Hur skulle grunduppdraget utvecklas? Vilka satsningar skulle nämnden prioritera?

Om nämnden tilldelas ytterligare medel skulle i första hand medel användas till att säkra det lagstadgade grunduppdraget. Skulle den föreslagna ramen utökas mer än differensen mellan föreslagen ram och den kompensation som behövs för att nämnden ska kunna utföra sitt lagstadgade grunduppdrag föreslås grunduppdraget utvecklas genom nedanstående satsningar.

Utbildningsskuld - utanförskapets pris

I nämndens grunduppdrag ligger att ge alla barn förutsättningar att uppnå målen, för att kunna säkra elever måluppfyllelse behövs ytterligare resurser för att säkra upp för den utbildningsskuld som uppstått i samband med pandemin. Pandemin har medfört hög frånvaro för barn och elever, samt delvis distansundervisning för många elever. Under år 2021 och 2022 har nämnden kompenserats med extra statsbidrag i form av skolmiljard för att minska negativa effekter på elevers kunskapsutveckling och hälsa till följd av covid-19-pandemin. Bedömningen är att den utbildningsskuld som uppstått pga. pandemin fortsatt kommer att påverka elever under kommande år och särskilda insatser för att elever ska klara måluppfyllelsen är nödvändiga.

Grundskola

Pandemin har inneburit stora utmaningar för skolans verksamheter. I Umeå kommun ser vi tydliga tecken på att pandemin har fått negativa konsekvenser för elevers lärande. Det syns både på elevernas höstterminsbetyg som de signaler som vi får från skolorna. Det som är särskilt bekymmersamt är att konsekvenserna i hög grad drabbar elever som redan innan pandemin var i behov av stöd i sin utbildning.

Under perioder har skolor varit tvungna att bedrivit distans- eller fjärrundervisning för att minska risken för smittspridning. Pandemin har inneburit kraftigt ökad frånvaro bland både elever och lärare. Detta har lett till ett ökat antal inställda lektioner då det varit svårt med tillgång till vikarierade lärare. Förutom pandemins negativa påverkan på elevernas möjligheter att nå sina kunskapsmål så finns också oro för de psykiska och sociala effekterna av pandemin med för ökad psykisk ohälsa bland elever.

Elevfrånvaron har ökat kraftigt under pandemin. Högre frånvaro leder till att fler elever misslyckas i skolan. Frånvaron och att vissa elevgrupper varit särskilt sårbara vid distansundervisning har skapat ett kunskapsstapp och påverkat elevers mående och motivation negativt.

Det är särskilt allvarligt när elever inte klarar behörighet till gymnasieskolan. Det riskerar att få stora konsekvenser för både eleverna och samhället på lång sikt. Åtgärder behöver vidtas för att förhindra att en ny generation hamnar i utanförskap.

Skolor har vidtagit olika åtgärder för att motverka utbildningstappet. Exempel är undervisning på plats för elever i behov av stöd, utökad undervisningstid, läxhjälp, riktade specialpedagogiska insatser. Det kommer dock att finnas ett stort behov av kunskapsinhämtande insatser på våra skolor under en längre tid för att de elever som inte haft möjligheter till undervisning och stöd i skolan ska kunna nå sina kunskapsmål, förbättra sina betyg samt återfå ett kanske försämrat självförtroende när det gäller sitt lärande. För att kunna fortsätta att genomföra åtgärder för att motverka utbildningstappet krävs ytterligare resurser för att kunna förstärka med utökad undervisningstid, intensivundervisning, utökad lärarstöd, läxhjälp och riktade specialpedagogiska insatser.

Vid terminsavstämning läsåret 2021/2022 visar vår analys att andelen elever som uppnått kunskapskraven för behörighet till yrkesprogram till gymnasiet har minskat. Cirka 230 elever riskerar att inte få behörighet till gymnasieskolan vilket är ca 100 elever fler än förra året.

Gymnasiebehörighet och fullföljande av gymnasieutbildning är den starkaste skyddsfaktorn för arbete och hälsa i ett livsperspektiv.

Statistik över elever med ackumulerad frånvaro 20 % eller mer:

Andel elever med ackumulerad frånvaro 20 % eller mer

	Läsår 18-19*	Läsår 19-20*	Läsår 20-21*	Läsår 21-22*	Genomsnitt 18-22*	18-22	Min värde	Max värde	Spridning
Augusti		8,9	15,1	16,2	13,4		8,9	16,2	7,4
September	6,0	5,5	14,9	17,7	11,1		5,5	17,7	12,2
Oktober	3,9	3,9	10,1	14,1	8,1		3,9	14,1	10,2
November	3,6	3,3	9,5	14,0	7,7		3,3	14,0	10,6
December	3,9	3,4	10,1	14,6	8,1		3,4	14,6	11,2
Januari	3,9	3,6	8,7	18,4	8,7		3,6	18,4	14,8
Februari	3,9	4,0	8,0		5,3		3,9	8,0	4,1
Mars	3,9	5,1	7,6		5,6		3,9	7,6	3,7
April	3,7	5,8	7,5		5,7		3,7	7,5	3,8
Maj	3,6	5,6	7,2		5,5		3,6	7,2	3,6
Juni	3,4	5,2	6,8		5,2		3,4	6,8	3,4
Genomsnitt läsår	4,0	4,9	9,6	15,8					

*) Fet stil = En enskild månad med högst eller lägst andel elever med 20 % eller mer frånvaro.

Antal elever med ackumulerad frånvaro 20 % eller mer

	Läsår 18-19*	Läsår 19-20*	Läsår 20-21*	Läsår 21-22*	Genomsnitt 18-22*	18-22	Min värde	Max värde	Spridning
Augusti		1096	1896	2041	1678		1096	2041	945
September	724	680	1881	2221	1377		680	2221	1541
Oktober	472	483	1276	1779	1003		472	1779	1307
November	438	412	1195	1758	951		412	1758	1346
December	468	424	1263	1844	1000		424	1844	1420
Januari	469	439	1098	2309	1079		439	2309	1870
Februari	476	492	1009		659		476	1009	533
Mars	469	635	956		687		469	956	487
April	449	722	925		699		449	925	476
Maj	432	693	900		675		432	900	468
Juni	414	647	854		638		414	854	440
Genomsnitt läsår	481	611	1205	1992					

*) Fet stil = En enskild månad med högst eller lägst antal elever med 20 % eller mer frånvaro.

Kommentar: Elever med ackumulerad frånvaro över 20% låg på ett genomsnitt på 4,0 och 4,9 läsåren 18/19 och 19/20. Den något högre siffran LÅ 19/20 kan förklaras med att Covid bröt ut i mars vilket man kan se på de stigande gula siffrorna.

Läsåret 20/21 ökade genomsnittet till det dubbla trots att frånvaron gick ner en del under våren. Närmare 10% av våra elever hade då 20% frånvaro eller mer sett till hela läsåret vilket innebär att man missat minst en dag i veckan i skolan.

Vad den genomsnittliga siffran för läsåret 21/22 kommer att landa på vet vi inte än men om man leker med tanken att siffrorna går nedåt och att april-juni hålla samma nivå som föregående läsår så skulle vi landa på 12-13 % vilket är en enorm skillnad mot för ett normalt läsår. Det är också viktigt att titta på enbart höstterminen 2021 då 15,3% av våra elever var borta minst en dag i veckan augusti - december. En normalsiffra för höstterminen är ca 5%.

Bedömning är att medel motsvarande ca 12 mnkr skulle vara nödvändigt för att fortsatt kunna göra insatser i motsvarande omfattning som för 2021 och 2020 då medel tillhandahållits via statsbidrag i form av Skolmiljarden. Kompenseras inte nämnden för att kunna fortsätta göra insatser för att mildra den utbildningsskuld som uppstått finns risk att det framöver får negativ effekt både för individen och för samhället. Elever som inte klarar sina studier medför stora kostnader för samhället då det leder till ökad arbetslöshet och psykisk ohälsa. Det medför även en högre risk att utanförskapsområden kommer att växa fram.

Förskola

Under de två år som pandemin ägt rum har barnens närvaro i förskolan varit lägre än tidigare år. För ht-20 och vt-21 är närvaron bland barn mellan 5-10 % lägre och för ht-21 och vt-22 är närvaron uppemot 10-15% lägre. Många timmars undervisning har gått förlorade och från slutet av hösten 2021 och fram till februari 2022 har närvaron varit nästan 20 % lägre än tidigare år vid samma tidpunkt. Samtliga barn inom förskolan påverkas vid hög frånvaro men störst påverkan får det på de barn som är äldst, dvs våra 4-5 åringar, vilka vi bedömer behöver ytterligare insatser för att ta igen den utbildningsskuld som även drabbat barn inom förskolan. En åtgärd för att ta igen den utbildningsskuld som uppstått är att höja personaltätheten så att även mindre barngruppsstorlekar kan genomföras för dessa årskullar. Tillsammans med att prioritera förskollärare i arbetet med denna åldersgrupp, skulle vi kunna ge barnen den kompensation som behövs för den utbildningsskuld som uppstått. Statsbidrag finns för att minska barngruppernas storlek eller höja personaltätheten, del av dessa pengar skulle kunna nyttjas 2023, utöver de statsbidrag som finns bedöms ungefär ytterligare ca 7 miljoner kronor för att rikta åtgärder mot att minska utbildningsskulden.

Prioriterade satsningar för att säkerställa arbetsmiljö- och kompetensförsörjning

För- och grundskolenämnden är en av kommunens mest personaltäta område varav 90 procent av medarbetarna arbetar direkt mot barn och elever i förskola skola och där majoriteten har akademisk utbildning. Det är således personalen som utgör både kostnad och resurser, varför ansvar för arbetsmiljö och kompetensförsörjning är av stor vikt att synliggöra i grunduppdraget.

Under pandemin har förskolans och skolans yrkesgrupper varit utsatta för stora påfrestningar. Utmaningar i bemanningssituationen och förändrade förutsättningar i omsorg och undervisning har under pandemin medfört att medarbetare slitit hårt. Det har varit nödvändigt att prioritera bland arbetsuppgifter i ett kritiskt bemanningsläge, vilket också lett till att uppdrag skjutits fram. Det finns ett stort uppdämt behov av insatser och åtgärder inte bara vad gäller att komma ikapp och hantera utbildningsskulden utan också att arbeta med insatser kopplat till förebyggande insatser för återhämtning och minskad arbetsbelastning bland våra medarbetare. En stabil bemanning, fortbildning, personalförnyelse aktiviteter, arbetslagsutveckling och marknadsföringsinsatser för att attrahera kandidater är exempel på åtgärder.

Specialpedagoger och speciallärare är en brist kompetens och det finns stort behov av att genomföra insatser för att främja kompetensförsörjningen för dessa befattningar. Inom nämnden utbildas sedan tidigare 6 lärare årligen med stöd av statsbidrag. Samtliga som gått utbildningen har fått jobb, ofta redan innan de är färdigutbildade. Att rekrytera denna kompetens externt är mycket svårt. Kompetensförsörjningsprognosen visar rekryteringsbehov av ca 9 per år de närmaste åren. Dessutom tillkommer ökade kompetenskrav i särskolan där behov finns av fler speciallärare än tidigare. För att klara kompetensförsörjningen bedöms det av vikt att platserna för att utbilda speciallärare och specialpedagoger utökas detta medför ökade kostnader på ungefär 1 mnkr.

Inom för- och grundskolenämnden finns en stor andel chefer med fler än 30 anställda per chef. För att närma sig det kommungemensamma målet om 30 medarbetare/chef skulle medel motsvarande ungefär 5 mnkr användas till att stärka ledningsfunktionen för att skapa förutsättningar för ett närvarande ledarskap, minska arbetsbelastning bland chefer och medarbetare samt öka attraktivitet i chefsuppdraget.

Ökade resurser till åk 7-9 för specialpedagogiskt stöd och tillgängliggörande lärmiljöer

Skulle ytterligare medel tillskjutas föreslås grunduppdraget utvecklas genom att ytterligare medel tillskjuts i grundskolans resursfördelningsmodell och prioriteras till åk 7-9. Högstadiet liksom mellanstadiet får en resurstilldelning via elevpengen som i låg grad står i relation till antalet lektioner som ska genomföras enligt den nationella timplanen. Detta innebär att högstadieskolor som inte har ett genomsnittligt högt antal elever per klass behöver använda strukturtillägget som beräknas utifrån socioekonomiska bakgrundsfaktorer för att klara den regelrätta undervisningen som krävs i den nationella timplanen. Möjligheter till specialpedagogiskt stöd samt insatser för elever i behov av särskilt stöd minskar då. För att högstadieskolor ska ges nödvändiga möjligheter till att kunna genomföra specialpedagogiska anpassningar av undervisning och lärmiljöer samt att elever har tillgång till särskilt stöd för att nå gymnasiebehörighet föreslås ökade ekonomiska resurser till högstadieskolorna, motsvarande ungefär 10 mnkr.

Utökat uppdrag från Kommunfullmäktige

Resursklasser

För- och grundskolenämnden har i sin uppdragsplan 2020 - 2023 samt 2021 - 2024 beslutat att

uppdra till förvaltningen att ”Utreda hur kommungemensamma resursklasser ska organiseras avseende behov av antal klasser, lokaler och omfattning.

Förvaltningen har genomfört en utredning *”organisation, systematik och resurshantering avseende tillgängliga lärmiljöer för elever med omfattande behov av särskilt stöd”*. Kommunfullmäktige beslutade 2021-06-21 i samband med att utredningens resultat presenterades till nämnden, att uppdra till för- och grundskolenämnden att tillskapa fler resursklasser.

Nämnden har under hösten 2021 fattat beslut om förslag och inriktning utifrån tidigare beslutade förbättringsområden.

För att kunna genomföra kommunfullmäktiges uppdrag och verkställa den av nämnden fastställda planen för utökning av resursklasser, behöver nämnden kompenseras med ytterligare ca 2 mnkr årligen under de kommande tre åren, vilket motsvarar en möjlig utökning av elever i resursklasser i grundskolan motsvarande 10 elever per år. Utöver compensation till för- och grundskolenämnden behöver lokalfrågan för en kommungemensam resursskola ses över.

15 barns målet

Kommunfullmäktige har som mål att barngruppernas storlek i genomsnitt ska vara 15 barn/avd. För att nå målet om 15 barn/avd krävs ytterligare resurser för ökade personalkostnader motsvarande ungefär 35 mnkr. Utöver personalkostnader krävs att det tillskapas ytterligare lokaler i form av 19 avdelningar för att kunna uppnå målet.

Remissfråga 3 – Bedömer nämnden att ett eller flera av de föreslagna programmen bör revideras, utökas eller avgränsas? Om nämnden föreslår revidering, utökning eller avgränsning bör förslag till förändring samt motivering till förändring beskrivas utförligt.

Inriktningsmål 1: Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Program för tillväxt

Nämnden anser att programmet kommer kunna fungera som ett komplement till de av kommunfullmäktige inriktningsmålen inom social hållbarhet, klimat och digitalisering. Men för att programmet ska kunna verka för att prioritera gemensamma insatser och aktiviteter samt möjliggöra en samverkan i sakfrågor mellan förvaltning och bolag skulle en tydligare struktur gällande programformuleringen vara att föredra. Förslag på struktur skulle kunna vara att med hjälp av rubriker ytterligare tydliggöra programmets syfte. I nuvarande text är både syftet och hur det är tänkt att programmet ska fungera skrivet i löptext.

När det gäller tillväxtprogrammet föreslås tre fokusområden som skrivs fram på ett tydligt sätt. Men nämnden anser att finns skäl att överväga om begreppet fokusområden ska användas eller om det är bättre att använda utvecklingsområden. Som det är nu används inte begreppen konsekvent i de fyra förslagen till program vilket skapar otydlighet.

Inriktningsmål 2: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden Samordningsansvar: kommunstyrelsen och individ- och familjenämnden.

Inriktningsmål 3 - Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Program för social hållbarhet

Nämnden anser att programmet kommer fungera som ett komplement till de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen inom social hållbarhet, samt koordinerar arbetet inom området. Av nuvarande skrivning framgår att programmet ska kunna verka för att prioritera gemensamma insatser och aktiviteter samt möjliggöra för samverkan i sakfrågor mellan förvaltningar och bolag, och vara ett underlag för kommunkoncernens samverkan med andra aktörer inom kommun. Här ser nämnden att en smärre justering av skrivningen skulle kunna tydliggöra vikten av samverkan mellan förvaltningar och mellan förvaltningar och bolag.

Precis som för programmet för tillväxt lider skrivningen av att syftet med programmet skrivs i brödtext och inte tydliggörs i form av en rubrik. I programmet definieras begreppen jämlikhet och jämställdhet. Nämnden anser att det finns goda skäl till att detta definieras men tänker att definitionerna är lite väl omfattande.

När det gäller programmet för social hållbarhet är det lämpligt att det bygger vidare på den sociala kommissionens samlade kunskap och erfarenhet, Umeå kommuns strategiska jämställhetsarbete samt Umeås brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. I grunden ställer sig nämnden positiv till de fem områden som skrivs fram samt vilka insatser som ryms under varje område.

Men nämnden ställer sig frågande till varför detta program inte använder sig av samma begrepp som område tillväxt. I detta program används begreppen utvecklingsområden och fokusinsatser vilket inte känns igen från programmet för tillväxt. Nämnden finner det lämpligt att se över valet av begrepp då detta skulle skapa ökad tydlighet.

Gällande formuleringen på sidan 30 under 3.1 har nämnden följande förslag på ny formulering, se nedan:

3.1 Barn och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas. Arbetet utgår ifrån barnkonventionens grundläggande principer att alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter, barnets bästa ska beaktas i alla beslut som rör barn, alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling samt att alla barn har rätt att uttrycka sin åsikt och vuxna ska lyssna och beakta barns åsikter. Arbetet är en del av det pågående arbetet med att implementera barnkonventionen som inkluderar dialog och demokratiutveckling med fokus på utvecklad medborgardialog.

Inriktningsmål 4: Umeå ska vara klimatneutralt till 2040.

Program för Klimatneutrala Umeå 2040

Nämnden anser att programmet ger en samlad bild av strategier, policyer handlingsplaner och åtgärdsprogram. Men precis som för ovanstående program finns skäl att se över hur innehållet ytterligare kan tydliggöras med hjälp av en syftesrubrik samt begreppsanvändning. När det gäller detta program används begreppet fokusområden och tidsintervallet är 2023 – 2024. Huruvida det är lämpligt att när det gäller ovanstående program särskilt fokusera på 2023 - 2024 är rimligtvis upp till särskilt berörda nämnder att yttra sig om. När det gäller det mer långsiktiga arbetet som handlar om ett klimatneutralt Umeå 2040 kan det finnas skäl att överväga om inte inriktningsmål 4 i större omfattning borde inkludera framtida beslutsfattare som idag är elever.

Inriktningsmål 5 - För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarnytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling.

Program för Digital transformation

För att programmet ska kunna koordinera Umeå kommunkoncernens arbete för att uppnå målet med digital transformation bör programmet innehålla en tydligare definition av begreppet digital transformation. Liksom när det gäller definition av digitalisering anser nämnden att det är lämpligt att så långt det är möjligt använda en definition som används av Sveriges kommuner och regioner. I programdirektivet definieras i förslaget även begreppet digitisering vilket förhoppningsvis inte i det slutgiltiga programdirektivet är behövligt då begreppet riskerar att leda till mer förvirring än förståelse.

Liksom för övriga program skulle programskrivningen vara betjänt av ett tydliggörande av syfte och ett konsekvens användande av begrepp när det gäller områden att fokusera på. Inom detta program används begreppen fokusområden.

Nämnden delar uppfattningen att det gäller att hitta en struktur, ett klimat och ett arbetssätt som kan anpassas utifrån såväl nuläge som önskad målbild.

Nämnden anser att det är en rimlig utgångspunkt att de stöd och de förutsättningar för digitalisering som är gemensamma för hela kommunkoncernen bör etableras centralt, och att det som är specifik och unika för verksamheterna bör hanteras i respektive förvaltning och bolag. Men utifrån detta krävs även resurser som kan möta upp verksamheternas behov gällande drift, underhåll och support. Det är även av särskild vikt att det stöd och förutsättningar som skapas centralt inte försvårar möjligheten för nämnden att fullgöra sitt grunduppdrag och leva upp till de förtydligade och förstärkta skrivningarna om digital kompetens i läroplanerna. Regeringen beslutade 2017 om en nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet där det framgår att huvudmannen ska säkerställa att barn och elever har tillgång till relevanta digitala verktyg, lärresurser som anpassas efter ålder och behov. Det övergripande målet i den nationella strategin är att det svenska skolväsendet ska vara ledande i att använda digitaliseringens möjligheter på bästa sätt för att uppnå en hög digital kompetens hos barn och elever och för att främja kunskapsutvecklingen och likvärdigheten. För område utbildning räcker det därmed inte att matcha vårdnadshavares och elevers förväntningar samt verksamheternas behov av effektivisering som skrivs fram i förslaget till programdirektiv. Område utbildning måste leva upp till de krav som ställs i den nationella digitaliseringsstrategin på en kontinuerlig utveckling av adekvat digital kompetens hos eleverna. Nämnden anser därför att det blir av särskild vikt att även fånga upp eleverna behov kopplat till samtliga av programmets fyra prioriterade fokusområden. Utifrån ovanstående anser nämnden att inriktningsmål 5 särskilt bör destinerats till för- och grundskolenämnden samt till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2023? Om nämnden ser behov av förändring ska föreslagna förändringar specificeras och motiveras i nämndens yttrande.

Inga behov av att revidera taxor eller avgifter är identifierade inför 2023.

§ 24

Diarienum: SK-2021/00511

GVN: Planeringsdirektiv 2023**Beslut**

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar

- att godkänna förslag avseende grunduppdrag och reviderat reglemente enligt bilaga 1 inklusive understruket tillägg i första meningen under rubriken Reglemente – Ansvarsområden och åligganden:

Nämnden skall verka för att skollagstiftningens mål kan uppfyllas och säkerställa barnkonventionens och Agenda 2030:s efterlevnad.

- att godkänna förslag till yttrande avseende nämndramar drift enligt bilaga 2
- att godkänna förslag till yttrande avseende programbeskrivning enligt bilaga 2
- att fastställa förslag till investeringsplan 2023–2026 inom den investeringsram som kommunstyrelsen beslutat enligt bilaga 3
- att utöver föreslagna investeringar inom investeringsram föreslå ytterligare två objekt enligt bilaga 3
- att fastställa skriftlig motivering till föreslagna investeringar enligt bilaga 4
- att genom detta beslut uppmärksamma att det finns behov av investeringsmedel i IT-utrustning/digitala enheter som enligt investeringsprocessen ska ingå i tekniska nämndens inriktningsram.
- att godkänna förslag på översiktlig beskrivning av nämndens verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning enligt bilaga 5

- att ärendet förklaras omedelbart justerat.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade vid sitt sammanträde i mars 2021 om riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun. I riktlinjen ställs krav på att respektive nämnd ska:

- upprätta förslag till grunduppdrag,
- beskriva den verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning nämnden avser nyttja för genomförande av grunduppdrag samt
- genomföra översyn och vid behov föreslå revidering av reglementet inom ramen för Anvisning om grunduppdrag samt översyn av nämndernas reglemente.

Vidare ska nämnderna enligt kommunfullmäktiges riktlinjer för budget och investeringsprocess och tillhörande anvisningar Planeringsdirektiv 2023, yttra sig över nämnddramor för drift och investeringar samt programbeskrivningar genom besvarande av tre remissfrågor. Nämndens förslag och yttranden ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 25 mars 2022.

Beslutsunderlag

Beslutsbilagor:

Bilaga 1 Grunduppdrag och reviderat reglemente_förslag

Bilaga 2 Nämnddramor drift och programbeskrivning_förslag

Bilaga 3 Investeringsplan 2023-2026_förslag

Bilaga 4 Skriftlig motivering till bilaga 2-3_förslag

Bilaga 5 Översiktlig beskrivning av nämndens verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning_förslag

Verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning:

Bilaga 6 Uppdragsplan 2022

Bilaga 6b Styrkort 2022

Bilaga 7 Årshjul 2022

Bilaga 8 Delegationsordning

Bilaga 9 Årsbokslut 2021

Bilaga 9b Uppföljning styrkort 2021

Bilaga 10 Intern kontroll, uppföljning 2021

Riktlinjer, anvisningar och reglemente:

Bilaga 11 Riktlinjer för aktiverande styrning

Bilaga 12 Anvisning om grunduppdrag samt översyn av nämndernas reglementen

Bilaga 13 Anvisning för nämnder och bolags yttrande över planeringsdirektiv för 2023

Bilaga 14 Beskrivning av Umeå kommuns budget- och investeringsprocess

Bilaga 15 Förslag till planeringsdirektiv och budget inkl programbeskrivningar för 2023

Bilaga 16 Reglemente för Umeå kommuns styrelser och nämnder, 2018-11-26

Beredningsansvariga

Emma Steen, utbildningsjurist

Maria Runarsdotter, kanslichef

Sofia Öberg, ekonomichef

Tilläggsyrkanden

Miljöpartiet för att i bilaga 1 under rubriken Reglemente –

Ansvarsområden och åligganden göra understruket tillägg i första meningen:

Nämnden skall verka för att skollagstiftningens mål kan uppfyllas och säkerställa barnkonventionens och Agenda 2030:s efterlevnad.

Inga motyrkanden finns.

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag inklusive Miljöpartiets tilläggsyrkande och finner att nämnden bifaller såväl tjänsteskrivelse som tilläggsyrkande.

Beslutet ska skickas till

ksdiarium@umea.se

Förslag och beskrivningar ska delges i word-format och vara redigeringsbara.

Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Protokollsutdrag

2022-03-23

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande över föreslagen budgetram för 2023.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har i planeringsdirektiv inför budget 2023 tilldelats en föreslagen ram för 2023 motsvarande -551 143 tkr, vilket motsvarar 7,29 % av den totala fördelningsbara ramen. Jämfört med den beslutade budgetramen för 2022 medför det en ökning med 13 424 tkr till 2023. För kommande år 2024, 2025 och 2026 sker en årlig ökning med 16 566 tkr, 21 829 tkr och 21 199 tkr

Remissfråga 1 - Bedömer nämnden att föreslagen ram för 2023 ger nämnden förutsättningar att verkställa sitt uppdrag och ansvar enligt fastställt reglemente? Yttrande över ovanstående fråga ska besvaras med Ja, nej eller delvis.

Nej, nämnden kompenseras inte fullt ut för index, ökat antal elever och sitt nämnds uppdrag utifrån gällande planeringsdirektiv och anvisningar.

Om nämnden svarar nej eller delvis ska nämnden utförligt beskriva:

1. Vilka antaganden bedömningen vilar på

Förändring av antalet elever

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden är till stor del volymberoende och påverkas av att Umeå Kommun växer, vilket medför ett ökat antal elever årligen. Utgångspunkten för beräkningarna kommer därmed i första hand från befolkningsprognosen som prognostiserar antalet elever i respektive ålder. Det är enligt framtagna anvisningar befolkningsprognosen från mars 2021 som ska ligga till grund för beräkningarna. Befolkningsprognosen från mars 2021 visar på att antalet personer utvecklas enligt tabell nedan:

	Förändring 2022	Förändring 2023	Förändring 2024	Förändring 2025	Förändring 2026
Befolkningsprognos, P21					
16-18 år	159	88	109	136	129
19 år	39	72	18	64	9

Utöver befolkningsprognosen har antagande gjorts utifrån hur många elever som bedöms finnas i verksamheten. Det är befolkningsprognosen från mars 2021 som ligger till grund för bedömningen av antalet elever i verksamheten. Andelen elever i förhållande till befolkningsprognosen som bedöms finnas i verksamheten prognostiseras som tidigare år enligt nedan:

- 98% av befolkning 16-18 år beräknas vara i gymnasiet
- 13% av befolkning 19 år beräknas vara i gymnasiet
- 62% av befolkning 17 år beräknas ta del av kommunal ferietjänst

Samtliga av nämndens volymer identifieras inte utifrån befolkningsprognosen då nämndens uppdrag även omfattar vuxenutbildning, arbetsmarknad och integration.

Pandemin har påverkat arbetsmarknadsläget, de grupper av människor som redan innan pandemin stod långt från arbetsmarknaden (personer med funktionsvariation, personer utan gymnasiekompetens och personer med låga språkkunskaper) får ännu svårare att få ett arbete. Pandemin bedöms även få effekter på arbetsmarknad och vuxenutbildning med anledning av att ett stort antal gymnasieelever haft stora delar av sin undervisning på distans vilket fått negativa effekter på genomströmningen. Beräkningar på dessa volymer är svåra att göra då det är svårt att uppskatta hur snabbt arbetsmarknadsläget kan förbättras och hur länge det tar innan elevernas resultat förbättras.

Samtliga elever som finns inom nämndens område kommer inte från Umeå Kommun och ingår därmed inte i befolkningsprognosen. Det finns möjlighet även för elever som inte är folkbokförda i Umeå Kommun att delta i nämndens verksamheter. Utöver elever från andra kommuner finns det elever folkbokförda i Umeå Kommun som väljer en fristående enhet eller skola i annan kommun. Eftersom Umeå Kommun organiserat sig på sådant sätt att samtliga kostnader från försörjningsprocesserna (måltid, fastighet, IT m.m.) inte ingår i nämndens budget medför det en högre "prislapp" för nämnden för de elever som väljer fristående enhet eftersom de enligt skollagens bidrag på lika villkor ska ersättas med kostnader som för Umeå Kommun inte ingår in nämndens uppdrag. Eftersom det är olika "prislappar" för elever i kommunala och fristående enheter görs antagande utifrån hur många elever som finns inom fristående enhet. Inför 2023 baseras antalet elever i fristående enhet till samma andel som 2022.

Beräkningen av volymer baseras sig på samma personaltäthet och ambitionsnivå som för 2022.

Utifrån ovanstående beräkningar baserat på de uppgifter som finns tillgängliga vid tid för yttrandet uppstår ett behov av kompensation för förändring av antalet elever i verksamheten till totalt strax över 14 mnkr.

Prisnivå

Beräkning av löneindex baseras på senast tillgängliga uppgifter vilket är samma index som för budget 2022. Indikationer finns på att löneindex för 2023 kommer att vara högre än för 2022, vilket i så fall kommer att förändra beräkningen av kostnad för index.

Utöver löneindex har beräkning av bedömd kostnadsnivå gjort för 2022. I jämförelse med beräkningar för budget 2022 har hänsyn tagits till skollagens bidrag på lika villkor, kostnader och intäkter för elever i fristående enheter eller från andra kommuner har viktats utifrån en del personalkostnader respektive en del driftskostnader.

Gällande statsbidrag från arbetsförmedlingen så har det indexerats upp mer än 2022, eftersom dessa ofta är kopplade till löner så ökas statsbidragen årligen ofta mer än 1 % som var det som låg till grund för budget 2022.

I övrigt har indexering gjorts på samma nivå som 2022. Totalt sett bedöms behovet för index vara totalt strax övre 16 mnkr. Baserat på tillgängliga uppgifter vid tid för yttrandet.

Förändring i nämndens lagstadgade uppdrag

En sammanhållen utbildning införs för att stärka nyanländas etablering

Fler nyanlända behöver ta del av utbildning för att möta arbetsmarknadens krav. De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 augusti 2022 kommunerna blir då skyldiga att tillhandahålla en

sammanhållen kommunal vuxenutbildning för de nyanlända som tar del av etableringsprogrammet och på grund av kort utbildning inte bedöms kunna matchas mot arbete under tiden i programmet.

I förordningen om vuxenutbildning tydliggörs det att utbildningen ska utformas utifrån de nyanlända elevernas utbildningsbehov. Vid utformningen av utbildningen ska kommunen samverka med Arbetsförmedlingen och andra berörda aktörer såsom regionen, andra kommuner och enskilda utbildningsanordnare.

Utbildningen ska innehålla svenska för invandrare, orienteringskurser och kurser på grundläggande eller gymnasial nivå. Även andra insatser som är gynnsamma för elevernas kunskapsutveckling ska kunna ingå. Den garanterade undervisningstiden för nyanlända utökas från 15/h vecka till 23/h per vecka. För att kompensera för det utökade lagstadgade uppdraget inom SFI behövs ytterligare ca 3 mnkr.

Elevhälsa

Regeringen beslutade den 20 juli 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att kartlägga och analysera skolornas stöd- och elevhälsoarbete och lämna förslag i syfte att skapa bättre förutsättningar för elever, såväl flickor som pojkar, att nå de kunskapskrav som minst ska nås. Den 20 februari 2020 beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv som innebär att utredaren även ska analysera regleringen av tillgång till elevhälsa och föreslå en ändring så att det förtydligas vad som är acceptabel lägstanivå, föreslå hur det kan göras obligatoriskt att till en myndighet redovisa uppgifter om hur många skolläkare, skolsköterskor, psykologer och kuratorer det finns i förhållande till antalet elever och föreslå hur denna redovisning ska gå till.

Slutbetänkandet redovisades den 26 februari 2021 i SOU 2021:11 och föreslår bland annat att en numerär reglering av lägstanivå för tillgång av elevhälsan ska införas.

- Skolläkare får ansvara för högst 7 000 elever
- Skolsköterska får ansvara för högst 430 elever
- Psykolog får ansvara för högst 1 000 elever
- Kurator får ansvara för högst 400 elever.

SOU2021:11 ger en tydlig inriktning mot en lägstanivå i kommunerna gällande tillgång av elevhälsans olika professioner med inriktning år 2024. Lägstanivån ska uppfattas som en lägsta nivå, utredningen understryker att många huvudmän kommer att behöva ha en högre tillgång för att elevhälsan ska kunna fullgöra sitt uppdrag. Regleringen bör vara lika för alla skolformer.

För gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i Umeå kommun innebär regeringens förslag att personaltätheten måste öka inom två av fyra personalkategorier för elevhälsan till 2024. Det är kategorin skolläkare som för närvarande har 9 510 elever och skolpsykolog där nuläget är 1 585 elever.

Förändring i statsbidrag

I budget för 2022 finns det budgeterade intäkter för statsbidrag som för år 2023 inte bedöms finnas kvar. Ska dessa uppdrag, exempelvis tillhandahållande av ferietjänster, fortfarande utföras trots att statsbidrag inte finns för 2023 behövs kompensation motsvarande ca 4 mnkr.

2. De åtgärder nämnden avser vidta för att verkställa sitt fastställda grunduppdrag inom föreslagen ramtilldelning. Observera att nämnden ej kan föreslå åtgärder som huvudsakligen får stor negativ inverkan för annan nämnd eller samhällsaktör. Eventuella åtgärder ska ge positiv nettoeffekt, vara realistiska och genomförbara.

Den föreslagna ramen gör att nämnden inte kan fullfölja sitt lagstadgade grunduppdrag. Budgetprocess som gäller från och med budgetår 2023, utgår från en fördelningsbar ram. Den fördelningsbara ramen fördelas till nämndsramar så att respektive nämnd erhåller samma procentuella andel av den fördelningsbara ramen som i kommunfullmäktiges senast beslutade budget. Föreslagen ram för budget år 2023 baseras på den tilldelade budget för 2022. Den fördelningsbara ramen tar inte hänsyn till förändring av antalet elever eller index utan baseras på kommunfullmäktiges senaste beslutade budget.

Att hänsyn vid fördelning inte tas till förändring av antal elever och index påverkar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i stor utsträckning. Nämnden har stor ökning av volymer de kommande åren och är en personaltät nämnd med i stor utsträckning välutbildad personal med relativt sett höga löneökningar, vilket ger ett genomsnittligt högre index.

Den föreslagna ramen för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden som tilldelats är 13 424 tkr mer än ramen för 2022. Beräknad ökning i index för nämnden är ca 16 000 tkr och beräknad kostnadsökning för tillkommande elever uppgår till ca 14 000 tkr, utöver detta tillkommer ytterligare tidigare beskrivna förändringar motsvarande 7 000 tkr. Den föreslagna ramen ger varken täckning fullt ut för kostnadsökningar eller ökning av volymer. Vilket innebär stora åtgärder som gör att nämnden inte fullt ut kan tillgodose sitt lagstadgade grunduppdrag.

Utifrån den föreslagna ramen uppkommer en differens på 24 000 tkr motsvarande 4,4 % mellan de medel som behövs för att kunna fullfölja det lagstadgade grunduppdraget och den föreslagna ramen.

Föreslagna åtgärder

För att komma i ram krävs ett flertal stora åtgärder. Utifrån föreslagen ram kommande år antas nämnden inte heller kompenseras fullt ut för förändring av elever och index framöver vilket medför att långsiktiga ambitionssänkningar behöver genomföras.

Påverkan på kompetensförsörjningen

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden är en personaltät nämnd som i huvudsak består av medarbetare som är legitimerade eller har akademisk utbildning. Det är således nämndens medarbetare som utgör både kostnad och kompetensresurs, varför ansvar för arbetsmiljö och kompetensförsörjning är av stor vikt att synliggöra i grunduppdraget.

Föreslagen budgettilldelning bedöms av förvaltningen generera behov av att vidta mer omfattande strukturella åtgärder. Förvaltningen vill lyfta fram att föreslagna åtgärder riskerar att sammantaget leda till negativa effekter på kompetensförsörjningen i huvudsak vad gäller attraktivitet, arbetsbelastning och förutsättningar för medarbetare inom nämndens område.

Ambitionsnivå och målsättningar för verksamheterna behöver ses över.

Arbetsmarknad

Arbetsmarknadsområdet är inte ett lagstadgat uppdrag därför bör i första hand en översyn av kommunalt finansierad verksamhet inom arbetsmarknad genomföras. Utifrån den föreslagna ramen

behöver arbetsmarknad kraftigt minska sin ambitionsnivå och sluta genomföra delar av det uppdrag de har idag. De områden inom arbetsmarknad som föreslås avvecklas är tidiga insatser och arenor för prövning, detta motsvarar ungefär 18 mnkr.

Tidiga insatser erbjuder insatser för de som behöver stöd i att återuppta sina studier eller komma närmare arbetsmarknaden. Enheten har fem verksamheter (kommunala aktivitetsansvaret, våga växa, Hikikomori, Natur och trädgårdsrehabilitering och växtkraft) och har deltagare från gymnasieåldern och uppåt. Målen är att återuppta studier, arbete eller fortsatta arbetsrehabiliterande insatser. Det kommunala aktivitetsansvaret är lagstadgat och behöver prioriteras.

På arenor för prövning kan personer mellan 20 och 64 år få arbetsträning eller arbetsförberedande insatser. Det är personer som har fördjupat behov av stöd som prioriteras.

Inom enheten finns även omfattande rehabiliteringsprogram för långtidssjukskrivna samt verksamheter för individer med fysiska och psykiska funktionshinder. Dessa åtgärder bedrivs i nära samarbete med andra myndigheter och förvaltningar. Enheten har i egen regi närmare 20 verksamheter inom olika yrkesområden som tillsammans utgör cirka 230 arbetsplatser. Enheten har dessutom tillgång till en mängd olika praktikplatser både inom offentlig och privat sektor. Enhetens arbete är individorienterat och har sikte på varaktigt arbete.

Inom enheten finns Returbutiken. Butiken är en av Norrlands största secondhandbutiker. Där kan man köpa kommunens överskottsmaterial, nyproducerat av återvunnet material, polisens hittegods och bidrag från företag och privatpersoner.

Inom arbetsmarknadsområde ingår även ett uppdrag om att tillhandahålla ferietjänster till samtliga 17 åringar i kommunen. Med den föreslagna ramen görs bedömning att det uppdraget inte kan uppfyllas, skulle samtliga platser avvecklas motsvarar det en besparing på ca 4 mnkr. Statsbidrag för detta bedöms ej heller finnas för 2023.

Gymnasieskolan

Yrkesprogram

Umeå Kommun tillhandahåller ett brett programutbud med många yrkesprogram¹, yrkesprogram är generellt sett dyrare än teoretiska program. Strukturella åtgärder behöver genomföras där ambitionsnivån gällande det breda programutbudet ses över och minskas utifrån den föreslagna ramen. Detta skulle kunna medföra att en gymnasieskola kan komma att behöva avvecklas. Ett minskat utbud av yrkesprogram kan komma att få negativ effekt på arbetsmarknaden och Umeås fortsatta tillväxt. Även elevernas möjligheter att göra egna studieval påverkas vilket medför en risk för minskad genomströmning.

Bibliotek

Ambitionsnivån för skolbibliotek föreslås minska där det föreslås att de mindre skolbiblioteken stängs, vilket motsvarar ungefär 2 mnkr. Något lagstadgat krav på att skolbibliotek ska finnas

¹ Exempelvis; bygg- och anläggning, el- och energiprogrammet, fordons- och transportprogrammet, hantverksprogrammet, industritekniska programmet, restaurang- och livsmedelsprogrammet, VVS- och fastighetsprogrammet, naturbruksprogrammet lantbruk/djurvård/hästhållning, estetiska programmet bild & form/dans/estetik & media/musik/teater

tillgängligt på samtliga skolenheter finns ej, men en ambitionssänkning kan ge en försämrad utbildningskvalité för eleverna.

Elevhälsan

Ambitionsnivån för elevhälsan minskas och normen för antalet elever per kurator och skolsköterska dubblas. För kurator skulle det innebära ett genomsnittligt antal elever motsvarande 812 stycken och ge en besparing på ungefär 2 mnkr. För skolsköterska skulle det innebära ett genomsnittligt antal elever motsvarande 781 stycken per skolsköterska och medföra en besparing på ungefär 3 mnkr. En minskad ambitionsnivå inom elevhälsan skulle ge en ökad arbetsbelastning för medarbetare och minska kontaktytan för eleverna vilket riskerar att medföra ett försämrat mående och ökad psykisk ohälsa bland eleverna.

Nettokostnadsavvikelsen

Kommunfullmäktige har i planeringsförutsättningar för 2022 och plan 2023 - 2025 beslutat om att ge samtliga nämnder i uppdrag att fram till 2025 minska nettokostnadsavvikelse i relation till jämförbara större städer. Nettokostnadsavvikelsen för gymnasiet inkluderar även kostnader som ligger utanför gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ansvarsområde, exempelvis kostnader för lokaler, måltider, vissa IT-kostnader som ingår i lärverktyg m.m.

Umeå Kommun har en hög nettokostnadsavvikelse, vilket betyder att kostnaden för kommunens gymnasieskola är högre än den förväntade kostnaden med tanke på strukturen. Ett brett programutbud och höga ambitioner ger en högre kostnad i jämförelse med strukturen och gruppen större städer som ligger på en nettokostnadsavvikelse under den förväntade. Umeå Kommun har en högre andel av populationen i gymnasieskola än större stad, hade andelen varit den samma som större stad år 2020 hade man haft ungefär 8 mnkr i lägre kostnader.

Det kan även konstateras att fördelning av kostnader inom Umeå Kommun inte skett på ett tillförlitligt sätt under i vart fall år 2018 och stor osäkerhet bedöms finnas även andra år. Siffrorna bör därför ses på med försiktighet. Baserat på det är det svårt att göra någon tillförlitlig analys. Ska nettokostnadsavvikelsen användas som ett mått och finnas med som uppdrag från kommunfullmäktige förutsätter det att underlagen är kvalitetssäkrade.

Remissfråga 2 - Om nämnden tilldelas ytterligare medel, vad skulle nämnden nyttja dessa medel till? Hur skulle grunduppdraget utvecklas? Vilka satsningar skulle nämnden prioritera?

Om nämnden tilldelas ytterligare medel skulle i första hand medel användas till att säkra det lagstadgade grunduppdraget. Skulle den föreslagna ramen utökas mer än differensen mellan föreslagen ram och den kompensation som behövs för att nämnden ska kunna utföra sitt lagstadgade grunduppdrag föreslås grunduppdraget utvecklas genom nedanstående satsningar.

Utbildningsskuld - utanförskapets pris

I nämndens grunduppdrag ligger att ge alla elever förutsättningar att uppnå målen, för att kunna säkra elevers måluppfyllelse behövs ytterligare resurser för att säkra upp för den utbildningsskuld som uppstått i samband med pandemin. Pandemin har medfört hög frånvaro bland elever och delvis distansundervisning för många elever. Under år 2021 och 2022 har nämnden kompenserats med extra statsbidrag i form av skolmiljard för att minska negativa effekter på elevers kunskapsutveckling och hälsa till följd av covid-19-pandemin. Bedömningen är att den utbildningsskuld som uppstått pga.

pandemin fortsatt kommer att påverka elever under 2023 och särskilda insatser för att elever ska klara måluppfyllelsen är nödvändiga. Uppföljning av grundskolans elever visar på att resultaten sjunker och att det finns en högre andel än tidigare som inte kommer att klara grundskola med fullständiga betyg. Detta medför ökade kostnader för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden då antalet elever kommer att öka på introduktionsprogram. För att även under 2023 kunna bibehålla de insatser som finns för att arbeta med den utbildningsskuld som uppstått bedöms kompensation behövas motsvarande ca 5 mnkr.

Kompenseras inte nämnden för att fortsatt kunna genomföra insatser för att mildra den utbildningsskuld som uppstått finns risk att det framöver får negativ effekt både för individen och för samhället. Att arbeta för att minska den utbildningsskuld som uppstått under pandemin medför en högre arbetsbelastning främst för lärare och personal inom elevhälsan. Elever som inte klarar sina studier medför stora kostnader för samhället då det leder till ökad arbetslöshet och psykisk ohälsa. Det medför även en högre risk att utanförskapsområden kommer att växa fram.

Prioriterade satsningar för att säkerställa arbetsmiljö och kompetensförsörjning

Pandemin har inneburit utmaningar i form av förändrade förutsättningar i undervisning med perioder av distans och olika verksamhetsmässiga anpassningar, vilket har medfört att medarbetare slitit hårt. Det har varit nödvändigt att prioritera bland arbetsuppgifter för att minska arbetsbelastningen, vilket också lett till att uppdrag skjutits fram. Det finns ett stort uppdämt behov av insatser och åtgärder inte bara vad gäller att komma ikapp och hantera utbildningsskulden mot elever och deltagare utan också behov av att arbeta med förebyggande insatser för återhämtning och minskad arbetsbelastning bland våra medarbetare. Fortbildning, personalförnyelse aktiviteter, arbetslagsutveckling samt insatser att säkerställa kompetensförsörjning är exempel på åtgärder, men som i nuläget är svåra att prognosticera.

Specialpedagoger och speciallärare är en bristkompetens och det finns stort behov av att genomföra insatser för att främja kompetensförsörjningen för dessa befattningar. Att rekrytera denna kompetens externt är mycket svårt. Kompetensförsörjningsprognosen visar rekryteringsbehov av ca 3 per år inom gymnasiesärskolan de närmaste åren. För att klara kompetensförsörjningen bedöms det av vikt att prioritera kompetensförsörjningen av speciallärare och specialpedagoger, insatser för utbildning medför ökade kostnader på ungefär 1 mnkr.

Inom gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden finns ledare med fler än 30 anställda per chef. För att närma sig det kommungemensamma målet om 30 medarbetare/chef skulle medel motsvarande ungefär 4 mnkr användas till att stärka ledningsfunktionen för att skapa förutsättningar för ett närvarande ledarskap, minska arbetsbelastning bland chefer och medarbetare samt öka attraktiviteten i chefsuppdraget.

Remissfråga 3 – Bedömer nämnden att ett eller flera av de föreslagna programmen bör revideras, utökas eller avgränsas? Om nämnden föreslår revidering, utökning eller avgränsning bör förslag till förändring samt motivering till förändring beskrivas utförligt.

Inriktningsmål 1: Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Program för tillväxt

Nämnden anser att programmet kommer kunna fungera som ett komplement till de av kommunfullmäktige inriktningsmålen inom social hållbarhet, klimat och digitalisering. Men för att

programmet ska kunna verka för att prioritera gemensamma insatser och aktiviteter samt möjliggöra en samverkan i sakfrågor mellan förvaltning och bolag skulle en tydligare struktur gällande programformuleringen vara att föredra. Förslag på struktur skulle kunna vara att med hjälp av rubriker ytterligare tydliggöra programmets syfte. I nuvarande text är både syftet och hur det är tänkt att programmet ska fungera skrivet i löptext.

När det gäller tillväxtprogrammet föreslås tre fokusområden som skrivs fram på ett tydligt sätt. Men nämnden anser att det finns skäl att överväga om begreppet fokusområden ska användas eller om det är bättre att använda utvecklingsområden. Som det är nu används inte begreppen konsekvent i de fyra förslagen till program vilket skapar otydlighet.

Inriktningsmål 2: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden Samordningsansvar: kommunstyrelsen och individ- och familjenämnden.

Inriktningsmål 3 - Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Program för social hållbarhet

Nämnden anser att programmet kommer fungera som ett komplement till de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen inom social hållbarhet, samt koordinerar arbetet inom området. Av nuvarande skrivning framgår att programmet ska kunna verka för att prioritera gemensamma insatser och aktiviteter samt möjliggöra för samverkan i sakfrågor mellan förvaltningar och bolag, och vara ett underlag för kommunkoncernens samverkan med andra aktörer inom kommunen. Här ser nämnden att en smärre justering av skrivningen skulle kunna tydliggöra vikten av samverkan mellan förvaltningar och mellan förvaltningar och bolag.

Precis som för programmet för tillväxt lider skrivningen av att syftet med programmet skrivs i brödtext och inte tydliggörs i form av en rubrik. I programmet definieras begreppen jämlikhet och jämställdhet. Nämnden anser att det finns goda skäl till att detta definieras men tänker att definitionerna är lite väl omfattande.

När det gäller programmet för social hållbarhet är det lämpligt att det bygger vidare på den sociala kommissionens samlade kunskap och erfarenhet, Umeå kommuns strategiska jämställhetsarbete samt Umeås brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. I grunden ställer sig nämnden positiv till de fem områden som skrivs fram samt vilka insatser som ryms under varje område.

Men nämnden ställer sig frågande till varför detta program inte använder sig av samma begrepp som område tillväxt. I detta program används begreppen utvecklingsområden och fokusinsatser vilket inte känns igen från programmet för tillväxt. Nämnden finner det lämpligt att se över valet av begrepp då detta skulle skapa ökad tydlighet.

Gällande formuleringen på sidan 30 under 3.1 har nämnden följande förslag på ny formulering, se nedan:

3.1 Barn och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas. Arbetet utgår ifrån barnkonventionens grundläggande principer att alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter, barnets bästa ska beaktas i alla beslut som rör barn, alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling samt att alla barn har rätt att uttrycka sin åsikt och vuxna ska lyssna och beakta barns åsikter. Arbetet är en del av det pågående arbetet med att implementera barnkonventionen som inkluderar dialog och demokratiutveckling med fokus på utvecklad medborgardialog.

Inriktningsmål 4: Umeå ska vara klimatneutralt till 2040.

Program för Klimatneutrala Umeå 2040

Nämnden anser att programmet ger en samlad bild av strategier, policyer handlingsplaner och åtgärdsprogram. Men precis som för ovanstående program finns skäl att se över hur innehållet ytterligare kan tydliggöras med hjälp av en syftesrubrik samt begreppsanvändning. När det gäller detta program används begreppet fokusområden och tidsintervallet är 2023 – 2024. Huruvida det är lämpligt att när det gäller ovanstående program särskilt fokusera på 2023 - 2024 är rimligtvis upp till särskilt berörda nämnder att yttra sig om. När det gäller det mer långsiktiga arbetet som handlar om ett klimatneutralt Umeå 2040 kan det finnas skäl att överväga om inte inriktningsmål 4 i större omfattning borde inkludera framtida beslutsfattare som idag är elever.

Inriktningsmål 5 - För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling.

Program för Digital transformation

För att programmet ska kunna koordinera Umeå kommunkoncernens arbete för att uppnå målet med digital transformation bör programmets innehåll ges en tydligare definition av begreppet digital transformation. Liksom när det gäller definition av digitalisering anser nämnden att det är lämpligt att så långt det är möjligt använda en definition som används av Sveriges kommuner och regioner. I programdirektivet definieras i förslaget även begreppet digitalisering vilket förhoppningsvis inte i det slutgiltiga programdirektivet är behövligt då begreppet riskerar att leda till mer förvirring än förståelse.

Liksom för övriga program skulle programskrivningen vara betjänt av ett tydliggörande av syfte och ett konsekvent användande av begrepp när det gäller områden att fokusera på. Inom detta program används begreppen fokusområden.

Nämnden delar uppfattningen att det gäller att hitta en struktur, ett klimat och ett arbetssätt som kan anpassas utifrån såväl nuläge som önskad målbild.

Nämnden anser att det är en rimlig utgångspunkt att de stöd och de förutsättningar för digitalisering som är gemensamma för hela kommunkoncernen bör etableras centralt, och att det som är specifik och unikt för verksamheterna bör hanteras i respektive förvaltning och bolag. Men utifrån detta krävs även resurser som kan möta upp verksamheternas behov gällande drift, underhåll och support. Det är även av särskild vikt att det stöd och förutsättningar som skapas centralt inte försvårar möjligheten för nämnden att fullgöra sitt grunduppdrag och leva upp till de förtydligade och förstärkta skrivningarna om digital kompetens i läroplanerna. Regeringen beslutade 2017 om en nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet där det framgår att huvudmannen ska säkerställa att barn och elever har tillgång till relevanta digitala verktyg, lärresurser som anpassas efter ålder och behov. Det övergripande målet i den nationella strategin är att det svenska skolväsendet ska vara ledande i att använda digitaliseringens möjligheter på bästa sätt för att uppnå en hög digital kompetens hos barn och elever och för att främja kunskapsutvecklingen och likvärdigheten. För område utbildning räcker det därmed inte att matcha vårdnadshavares och elevers förväntningar samt verksamheternas behov av effektivisering som skrivs fram i förslaget till programdirektiv. Område utbildning måste leva upp till de krav som ställs i den nationella digitaliseringsstrategin på en kontinuerlig utveckling av adekvat digital kompetens hos eleverna. Nämnden anser därför att det blir av särskild vikt att även fånga upp elevernas behov kopplat till samtliga av programmets fyra prioriterade fokusområden. Utifrån ovanstående anser nämnden att inriktningsmål 5 särskilt bör destinerats till för- och grundskolenämnden samt till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2023? Om nämnden ser behov av förändring ska föreslagna förändringar specificeras och motiveras i nämndens yttrande.

Inga behov av att revidera taxor eller avgifter är identifierade inför 2023.